

INTERNET

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ГРУДЕНЬ 2025 -
ЛЮТИЙ 2026

ПЛАТФОРМА
ПРАВ ЛЮДИНИ

ZMІNA
ЦЕНТР ПРАВ ЛЮДИНИ

Фінансується
Європейським Союзом

Аналітичний звіт про стан дотримання цифрових прав в Україні за грудень 2025 - лютий 2026 року / Л. Опришко. — Київ: ГО “Платформа прав людини”, 2026. — 40 с.

Це видання опубліковано в рамках проекту “Посилення захисту цифрових прав в Україні”, який реалізується ГО “Платформа прав людини” у співпраці з Центром прав людини ZMINA за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю ГО “Платформа прав людини” і не обов’язково відображає позицію Європейського Союзу.

Звіт містить результати другого циклу моніторингу стану дотримання цифрових прав в Україні, проведеного протягом грудня 2025 - лютого 2026 року. В ньому відображено відомості про виявлені загрози, пов’язані із реалізацією цифрових прав, існуючі проблеми, а також позитивні зміни, що відбуваються в зазначеній сфері.

Всі права захищено.

Видано ГО “Платформа прав людини”

м. Київ, 2026

www.ppl.org.ua

© ГО “Платформа прав людини”

ЗМІСТ	2
I. ВСТУП	3
II.МОНІТОРИНГ ВІДКРИТИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОНЛАЙНДЖЕРЕЛ	4
КІБЕРБЕЗПЕКА	4
• КІБЕРАТАКИ	4
• ФШИНГ	5
• ЗЛАМИ АБО СПРОБИ ЗЛАМІВ ВЕБРЕСУРСІВ	9
• ПОТЕНЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ МОЖУТЬ СПРИЯТИ КІБЕР- ТА ІНШИМ НЕБЕЗПЕЧНИМ ІНЦИДЕНТАМ	9
ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЯТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	10
СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ	17
• ПОГРОЗИ, ТИСК НА ЖУРНАЛІСТІВ ТА МЕДІА, ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	18
• ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА СВОБОДУ СЛОВА. КАМΠΑНІЇ ДИСКРЕДИТАЦІЇ В АНОНІМНИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ	19
• ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ВИРАЖЕННЯ З БОКУ РОСІЇ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ.....	20
ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	21
• НЕЗАКОННИЙ ЗБІР ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	22
• НЕЗАКОННЕ ПОШИРЕННЯ ТА ІНШЕ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ.....	22
• ПОГРОЗИ ТА ІНШІ РИЗИКИ РОЗКРИТТЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	24
III.МОНІТОРИНГ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	24
СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	24
• НЕПРАВДИВІ ЧУТКИ	24
• ПОШИРЕННЯ В ІНТЕРНЕТІ НЕНОРМАТИВНОЇ ОБРАЗЛИВОЇ ЛЕКСИКИ.....	25
• КІБЕРБУЛІНГ (ОНЛАЙН ЦЬКУВАННЯ)	25
• НЕВИКОНАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	26
• ІНШІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	31
ЦИВІЛЬНІ СПРАВИ	32
• ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ, ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ	32
• ПРАВО НА ВИКОРИСТАННЯ ІМЕНІ	38
ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ	40

I. ВСТУП

ГО “Платформа прав людини” (ППЛ) протягом грудня 2025 - лютого 2026 року провела другий цикл моніторингу дотримання цифрових прав в Україні. Ця робота здійснювалась у співпраці з Центром прав людини ZMINA за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Даний звіт відображає результати проведеного дослідження. Він містить інформацію, виявлену експертами ППЛ у відкритих інформаційних джерелах протягом зазначених трьох місяців. В ньому можна знайти систематизовані відомості про виявлені загрози, пов'язані із реалізацією цифрових прав, існуючі проблеми, а також позитивні зміни, що відбуваються у зазначеній сфері.

Тут також можна знайти аналіз судової практики, пов'язаної з реалізацією цифрових прав, яку юристи ППЛ отримали з Єдиного державного реєстру судових рішень (далі - ЄДРСР). Відбір джерел для дослідження і робота з ними відбувались за [методологією](#), розробленою експертами ГО “Платформа прав людини”.

Цей звіт традиційно має два основні розділи: “Моніторинг відкритих інформаційних онлайнджерел” та “Моніторинг судової практики у справах про поширення інформації в цифровому середовищі”. Перший має підрозділи, присвячені питанням кібербезпеки, поширення дез- та маніпулятивної інформації, свободі вираження поглядів, захисту персональних даних, а другий - містить аналіз актуальної судової практики в цивільних, господарських справах та справах про адміністративні правопорушення, які стосуються поширення інформації в інтернеті.

Викладена у звіті інформація може бути корисною дослідникам, аналітикам, медіа та іншим особам, які мають інтерес до теми цифрових прав. Вона також може стати у нагоді органам державної влади і органам місцевого самоврядування при виробленні відповідних стратегій, політик і процедур, а також суддям, адвокатам та іншим юристам, які беруть участь у розгляді зазначених категорій справ. Це дослідження також робить свій внесок у поширення медіаграмотності.

II. МОНИТОРИНГ ВІДКРИТИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОНЛАЙНДЖЕРЕЛ

КІБЕРБЕЗПЕКА

За інформацією Служби безпеки України з початку російського повномасштабного вторгнення Департамент кібербезпеки СБУ нейтралізував понад 14 тисяч масштабних кібератак та кіберінцидентів на ресурси центральних органів влади та критичної інфраструктури України. За словами очільника Департаменту, лише у 2025 році кіберфахівці Служби відбили понад 3 тисячі ворожих нападів на українські системи. Переважна більшість російських кібератак спрямовувалась на знищення цифрових сервісів або дестабілізацію роботи стратегічно важливих підприємств енергетичної, транспортної та оборонної галузей¹.

Під час моніторингу у грудні 2025 - лютому 2026 року експертами ППЛ виявлено численні повідомлення про кіберінциденти, серед яких кібернапади, фішинг, злами або спроби зламів вебресурсів, а також інформацію про потенційні проблеми, які сприяють цим та іншим небезпечним інцидентам у цифровому просторі.

КІБЕРАТАКИ

Під час моніторингового періоду було виявлено повідомлення про такі кібернапади:

- DDOS-атака на сайт "Наші гроші", спрямована на [статтю](#) про підрядника Інституту серця. Останній, за словами журналістів, "влаштував калейдоскоп заточок", щоб віддати підряд фірмі, що будувала захист "Енергоатому" з "плівки Міндіча"²;
- DDoS-атака на сайт онлайн-медіа "ЖАР.INFO", яка тривала безперервно три доби. Вона була спрямована на отримання доступу до адміністративної частини ресурсу, про що повідомив ІМІ з посиланням на засновницю та редакторку ЖАР.INFO Марію Турчину. Редакція пов'язує цю атаку зі своєю професійною діяльністю³;
- масована DDOS-атака російських хакерів на сайт "5 каналу", які її здійснювали через потужну бот-мережу. Про це свідчить по 150-200 тисяч

¹<https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-neutralizovala-ponad-14-tysiach-masshtabnykh-kiberatak-na-ukrainu-z-a-chas-povnomasshtabnoho-vtorhnennia>

²https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1428415572623091&id=100063639846685&rdid=cwirQIW4WysiGyCX#

³<https://imi.org.ua/news/zhar-info-povidomylo-pro-ddos-ataku-pislya-vyrodu-materialiv-pro-zabudovy-u-hmelnytskomu>

запитів на сайт щохвилини з усього світу. Вектори атаки охоплювали Азію, Європу та США, повідомив 5 канал⁴;

- кібератаки проти представників Сил оборони України (СОУ), які проводяться під виглядом діяльності благодійних фондів. Зловмисники пишуть у месенджери та під виглядом благодійних фондів пропонують перейти на сайт, щоб нібито завантажити “документи” або надсилають файли прямо в чат. Насправді замість документів там приховані шкідливі файли в архівах під паролем. Як тільки людина відкриває такий файл, запускається шкідлива програма PLUGGYAPE, яка надає хакерам доступ до пристрою⁵;
- кібератака (Supply chain-атака) на Інтернет-магазин нумізматичної продукції Національного банку України, унаслідок якої зловмисники могли отримати доступ до персональної інформації користувачів інтернет-магазину, а саме: ім'я / прізвище, номер телефону, e-mail, адреса доставки нумізматичної продукції. Зловмисники можуть використати ці дані для фішингу. Водночас, НБУ заявив, що жодні фінансові дані – реквізити платіжних карток, інша конфіденційна інформація, пов'язана з банківськими операціями, не скомпрометовані⁶;
- хакерська атака на АБанк, внаслідок якої відбулось незаконне списання коштів з рахунків деяких клієнтів. Банк заявив, що це була нова, раніше невідома банківській системі атака і що він повернув кожну списану шахраями копію на рахунки постраждалих⁷;
- встановлення шкідливого програмного забезпечення і подальше викрадення з рахунків підприємства 1,5 млн гривень. Правоохоронцям вдалося вирахувати ланцюжок підставних осіб (так званих “дропів”) та вчасно заблокувати викрадені активи⁸.

ФІШИНГ

Значна кількість оприлюднених у згаданий моніторинговий період новин стосувалась фішингу. Зокрема, повідомлялось про:

- фіктивні посилання та створення “копій державних сервісів”, зокрема, для надання “Зимової допомоги”, які поширювались шахраями у соціальних

⁴<https://www.facebook.com/5kanal/posts/pfbid0tDoHLd3yWNz7dQHeRCi4LwTmEGgGBzXvCULk4br4DbwPqqiF8qif35LedXKz2ckul?rdid=OVJzNTsGfx8JGU23#>

⁵<https://cip.gov.ua/ua/news/vorozhi-khakeri-maskuyutsya-pid-blagodiini-fondi-cert-ua-poperedzhaye-pro-kiberataki-proti-sil-oboroni-ukrayini>

⁶<https://www.facebook.com/NationalBankOfUkraine/posts/pfbid04s4ARKiH5odjhQ9YEE1YqkyNomFrgcfNi4iX12UnfuWjxvJMPibxy7ggVnctyuLHl>

⁷<https://www.facebook.com/abank.dp.ua/posts/pfbid02PZ5EfnK4ebvxDg7ZryBRQXxZdKvGifuCpfw98WaoMXAZL4wWmBTp5WAKNwaH21pl?rdid=RPZ8im3gfi3pll4V#>

⁸ https://t.me/prokuratura_kharkiv/26278

мережах з метою отримання реквізитів банківських карток громадян і викрадення з них коштів⁹;

- фішингові вебсторінки з айдентикою офіційного сайту Головного сервісного центру МВС, на яких поширюються повідомлення про “швидке” й “віддалене” виготовлення посвідчень водія, відкриття додаткових категорій або продаж номерних знаків. Такі ж оголошення розповсюджуються також у соціальних мережах і месенджерах¹⁰;
- фішингові листи нібито від НАБУ, якими, зокрема, запрошують людей у статусі підозрюваних на допити в бюро¹¹;
- фішингова розсилка електронних листів від імені Міністерства енергетики України, які містять заклики до оплати та вкладені файли / посилання для їх завантаження¹²;
- фішингові повідомлення начебто від НЕК “Укренерго”. В електронних листах використовувались теми на кшталт: “Графік відключення електроенергії з 24 по 28 лютого”; “Оновлений графік обмежень” тощо. Такі повідомлення надсилались з фейкової адреси: uaenergy@et-sy-newnews.com, яка **не належить** “Укренерго”. При цьому, до адресного рядка додавались реальні адреси office@ua.energy або info@ua.energy, щоб викликати довіру в отримувача. Адресату листа пропонували завантажити “графік відключень”, за яким насправді ховалось шкідливе програмне забезпечення. Після запуску – ця програма могла викрасти паролі, банківські дані та особисту інформацію, надати стороннім доступ до пристрою користувача, використати його для здійснення кібератак¹³;
- розсилання листів зі шкідливими вкладеннями, що імітують офіційний лист від НБУ, зокрема від Департаменту фінансового моніторингу з вимогою надання документів¹⁴;

⁹<https://tp.npu.gov.ua/news/politseiski-rozsliduiut-cherhovyi-vypadok-shakhraistva-pid-pryvodom-zymo-voi-dopomohy>;

<https://internetua.com/vimanili-45-000-grn-cserez-feikove-oformlennya-zimovoyi-pidtrimki-na-sumsxi-ni-vikrili-novu-shemu> та

https://cv.npu.gov.ua/news/bukovynka-vtratyla-23-tysiachi-hryven-poviryvshy-shakhrai-am-kotri-proponuvaly-zymovu-hroshovu-dopomohu-politseiski-rozpochaly-kryminalne-provadžhennia?fbclid=IwY2xjaW0eae1leHRuA2FlbQlxMABicmlkETFNRmNraXNDUEdNOWxEVfZ4c3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHiO2DCRkZF-zLv-invzSbte6sHChGD9mszEMw2ZtspfooU9buoKE_ouCqUIP_aem_XbSaT1FhUuk-V7CaEOXYoA та інші

¹⁰<https://hsc.gov.ua/2025/12/03/kiberpolitsiya-ta-servisni-tsentri-mvs-zasterigayut-gromadyan-vid-zamovlennya-prav-cherez-internet/>

¹¹https://www.facebook.com/nabu.gov.ua/posts/pfbid02hvVCyfm4iiDyLx8Y88kCSVJZadRhXL3bygy9rmYBh5sLh8pskR8GFzjHoo2afBvI?locale=uk_UA

¹² <https://t.me/energyofukraine/5866> та

<https://www.facebook.com/minenergoUkraine/posts/pfbid02LMwaVjh8vcSjoXPwh2pmqZLSHTd6hp4NCZW9FwDsR8x1RDk1B5bnqcpzxf1zBFscl>

¹³ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1397494079086080&set=a.290403429795156>

¹⁴ https://t.me/nbu_ua/3640

- фішингова розсилка у месенджерах, де зловмисники обіцяли 2200 грн компенсації нібито від Ощадбанку та Укренерго, для чого необхідно було перейти за фішинговим посиланням на підроблений сайт та ввести номер картки, термін дії та CVV-код. Але замість отримання грошей кошти списувались з рахунку¹⁵;
- фішингові розсилки від імені поштових операторів, переважно "Укрпошти" та "Нової пошти". Зловмисники надсилали SMS або повідомлення в месенджерах із проханням "підтвердити адресу" або "оновити дані для доставки посилки"¹⁶. Повідомлення містили посилання, нібито необхідні для виправлення або підтвердження даних, які вели на фішинговий сайт, створений для збору персональних та банківських даних, які можуть використовуватись для зламу акаунтів у соцмережах, доступу до онлайн-банкінгу, а згодом — для крадіжки коштів¹⁷;
- фішинг з використанням фейкових повідомлень від Meta. Зокрема, користувачам Instagram та Facebook нібито від Meta надходили повідомлення про можливість присвоєння синьої галочки, для чого необхідно було перейти за фішинговим посиланням та заповнити відповідну форму¹⁸. У листах, зокрема, містилось посилання на Google Forms, що не дозволяло на ранніх етапах виявити фішинг, та фейкова капча для збільшення довіри до сайту. У згаданій формі містилось посилання, яке виглядало як справжнє. Проте, це гіпертекст, який приховує перехід на фішинговий сайт¹⁹;
- фішингові повідомлення в соціальних мережах про виплати від міжнародних організацій²⁰ або соціальної допомоги²¹;

¹⁵ <https://t.me/oschadnews/727>

¹⁶ <https://internetua.com/ukrayincyam-rozsilauat-nebezpechni-povidomlennya-vid-imeni-novoyi-poshti-ta-ukrposhti-yak-pracuaye-shema-ta-yak-zahistitsiya>

¹⁷ <https://ms.detector.media/internet/post/38802/2026-01-05-shakhray-rozsylyayut-fishyngovi-povidomlennya-vid-imeni-poshtovykh-operatoriv/>

¹⁸ <https://www.facebook.com/cyberpoliceua/posts/pfbid0G1LRBqVae3C3YcJMbp6ktzRer7qvpvFD77mOkcHWuw847ncP2NprVV3Z6BahnKNoI>

¹⁹ <https://www.facebook.com/dslua/posts/pfbid02GHNYTUETmsK72eq2azyN8hf3rduGP8PfaeqA6ytPYHSizH7dX7iJZBCADLjkjFVTI?rvid=JR22ekwFmdKUtYq4#>

²⁰ див., зокрема, за посиланням:

<https://cv.npu.gov.ua/news/bukovynets-vtratyv-28-tysiach-hryven-poviryvshy-aferystam-kotri-proponuvaly-hroshovu-dopomohu-politseiski-rozpochaly-kryminalne-provadzhenia;>

<https://internetua.com/feikova-dopomoga-vid-oon-na-sumsxini-shahrayi-oshukali-jinok-na-72-tis-grn>

²¹ <https://www.facebook.com/UA.National.Police.Nikolaev/posts/pfbid0FLvCDCZHBpH1ruekhYEKtuxu1R9jbsbuvH2oRfk61iiDz2X3f5xhCnSU8p4cxYgl>, а також

<https://internetua.com/jinka-pereishla-za-fishingovim-posilannyam-ta-vtratila-95-tisyacs-griven;>

<https://cn.npu.gov.ua/news/khotiv-otrymaty-hroshovu-dopomohu-natomist-vtratyv-ponad-92-tysiachi-hryven-politsiia-chernihivshchyny-vkotre-zasterihaie-hromadian-vid-shakhrayiv;>

<https://mvs.gov.ua/news/do-uvagi-saxrayi-posiriuiut-povidomlennia-pro-neisnuiuci-socialni-viplati> та інші

- фішингові повідомлення пенсіонерам з проханням підтвердити вік, нібито для збереження пенсії. Для цього просили перейти за посиланням та подати анкету²²;
- фішингові посилання з вимогою “реєстрації” на сайті для підтвердження особи, перейшовши за яким особа, що шукала роботу, втратила грошові кошти²³;
- фішингові посилання на підроблену сторінку для оплати товару, що продавався через інтернет, яка копіювала дизайн сервісу “ОЛХ-доставка” або банківський термінал. Для “отримання грошей” за товар продавця попросили ввести не лише номер картки, а й термін її дії, CVV-код та паролі з SMS²⁴;
- масова фішингова розсилка у Telegram повідомлень з емоційним тиском — проханням проголосувати за дитину в “благодійному проєкті” чи “конкурсі малюнків” для отримання “гранту на лікування”. Про неї повідомив Центр протидії дезінформації. У тексті апелювали до співчуття й довіри, після чого пропонували перейти за посиланням, що призводило до компрометації акаунта: користувачів перенаправляли на фішингові сторінки або підмінені форми авторизації Telegram. Окремо фіксувалась тактика надсилання тега користувачів (@username), всередину якого було “зашито” шкідливе посилання²⁵;
- створення фальшивих профілів у месенджері Telegram, які маскуються під офіційні сторінки мобільних операторів для викрадення грошей та персональних даних. Зокрема, зловмисники розсилають повідомлення про нібито завершення терміну дії номера та закликають терміново замінити сім-картку через чат-боти або підозрілі посилання. Головною метою такої атаки є отримання доступу до фінансового номера телефону користувача, що дає змогу злодіям керувати його банківськими рахунками та підтверджувати транзакції²⁶;
- поширення у соцмережах і месенджерах повідомлень про можливість отримати промокод на 10 літрів пального за підписку на Telegram-канал. Посилання вели на фішингові сторінки, стилізовані під сайти АЗС, де користувачам пропонувалось ввести номер телефону та коди підтвердження із СМС або Telegram, через які зловмисники отримували

²²<https://internetua.com/shahrayi-v-mesendjerah-zalyakuuat-litnih-luadei-vidminoua-pensiyi-sxob-vkra-sti-u-nih-groshi>

²³https://tp.npu.gov.ua/news/shakhraistvo-pid-chas-poshuku-roboty-zhytelka-ternopilshchyny-vratyla-85-tysiach-hryven?fbclid=IwY2xjawO3d1hleHRuA2FlbQlxMABicmlkETFuYW43MFhCcHVpZFBnM2pPc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHrGsDNN-MJnhoSm6enCaREZNGGwVO MiFkiLxINUBPPceqnnBptNr-FF5yLYN_aem_ILIiH2x2kPhMcDBd1CeJ5Q

²⁴ <https://internetua.com/prodaj-stolu-za-186-000-griven-borgu-nova-fishingova-pastka-u-ternopoli>;
<https://internetua.com/pastka-na-olx-yak-feikove-posilannya-pocsistilo-kartku-meshkanki-kremencsuka>

²⁵ <https://t.me/CenterCounteringDisinformation/16866>

²⁶ <https://internetua.com/kiberpoliciya-poperedila-pro-feikovyi-akaunti-mobilnih-operatoriv-u-telegram>

доступ до акаунту користувача та використовували його для розсилання нових фейкових повідомлень. Протягом 24 годин шахраї завершували активну сесію користувача та активували двофакторну автентифікацію, що ускладнювало справжньому власнику відновлення доступу до свого акаунту. В результаті людина втрачала контроль над своїм акаунтом менше ніж за добу²⁷.

ЗЛАМИ АБО СПРОБИ ЗЛАМІВ ВЕБРЕСУРСІВ

Протягом цього моніторингового циклу мав місце злам вебресурсів: 20 грудня 2025 року філія “Суспільне Херсон” втратила доступ до свого телеграм-каналу після чого на ньому почали з’являтися сторонні дописи. У зв’язку з цим Суспільне звернулося до кіберполіції²⁸.

ПОТЕНЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ МОЖУТЬ СПРИЯТИ КІБЕР- ТА ІНШИМ НЕБЕЗПЕЧНИМ ІНЦИДЕНТАМ

16 лютого 2026 року Інтернет Асоціація України (ІнаУ) заявила, що виконання постанови КМУ №75 від 24.01.2025 року “[Деякі питання оперативного управління електронними комунікаційними мережами в умовах надзвичайної ситуації, надзвичайного або воєнного стану](#)” (далі – постанова КМУ № 75) створює загрозу національній безпеці України через **централізований збір та концентрацію відомостей щодо ресурсів усіх електронних комунікаційних мереж**, які забезпечують управління державою, оповіщення населення, потреби національної безпеки, оборони, охорони правопорядку. Йдеться про збір і акумуляцію в одному місці критичної інформації, яка раніше була децентралізованою і закритою: про місцезнаходження і параметри центрів управління і комутації операторів зв’язку, їх техмайданчиків, АМТС, вузлів спецслужб, точок комутації, маршрутів радіорелейних і оптоволоконних ліній ІнаУ звертає увагу, зокрема, на таке:

- акумуляція такої чутливої інформації в одному місці підвищує ризики її витоку через людський фактор або цілеспрямовані кібератаки;
- збір чутливих даних про всі електронні комунікаційні мережі (ЕКМ) здійснюється з порушенням встановленого порядку захисту та конфіденційності і змушує постачальників передавати критично важливі для нацбезпеки дані незахищеними каналами (електронною поштою). Що більше, інформація про такий збір оприлюднена у відкритому доступі;
- сумнівність доцільності централізованого збору інформації про ЕКМ для потреб НЦУ;

²⁷https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1243403217970576&id=100069027285973&mibextid=wwXlfr&rdid=YutiAGLwoAYMvm0d#

²⁸ <https://imi.org.ua/news/suspilne-herson-vtratilo-dostup-do-svogo-telegram-kanalu>

- відсутність дієвої відповідальності посадовців за порушення у роботі з централізованою базою даних про ЕКМ, що посилює ризики для національної безпеки.

ІНАУ пропонує, серед іншого, терміново відкликати лист НЦУ від 30.01.2026 №68/05-71/2026, яким вимагається надання зазначеної інформації, та опрацювати і винести на затвердження Кабінету Міністрів України пропозиції щодо змін до постанови КМУ №75 від 24.01.2025 в частині відмови від централізованого збору і акумуляції повної інформації про ЕКМ, а також посилення відповідальності посадовців Держспецзв'язку за порушення у роботі з інформацією про ЕКМ²⁹.

ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЯТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У попередньому звіті за вересень -листопад 2025 року експерти ППЛ звертали увагу на значне поширення дез- та маніпулятивної інформації в українському інформаційному просторі під час повномасштабної війни. Зазначена проблема не втратила актуальності і під час другого моніторингового циклу (грудень 2025 - лютий 2026).

Розповсюджені у цей період неправдиві повідомлення поширювались з метою отримання економічної вигоди, а також дискредитації українських органів влади, зокрема, Президента України, НАБУ, НГУ, ТЦК, ЗСУ, СОУ, волонтерів і військових, Європейського Союзу та його політиків, мобілізації в Україні, а також на залякування, глорифікацію злочинів РФ і нав'язування мовних наративів, перекручення історії, збільшення рівня напруги в українському суспільстві тощо.

Для цього експлуатувались теми нібито існування протестних настроїв в Україні, "надання гуманітарної допомоги міжнародними благодійними організаціями", мобілізації, воєнної служби, електро- та газопостачання та інші.

Одним із шляхів поширення дез- і маніпулятивної інформації є використання колишніх працівників українських спецслужб, які зрадили Україну. Їх залучають до написання і презентації перед широкою аудиторією пропагандистської літератури, а потім цю інформацію додатково поширюють в медіа³⁰. Мають місце також випадки створення підроблених вебресурсів органів державної влади України, з яких потім може поширюватись в тому числі дезінформація. Спостерігається значне використання штучного інтелекту для виготовлення дезінформаційних відео та інших матеріалів.

²⁹<https://inau.ua/news/novyny-inau/inau-zbir-i-akumulyatsiya-krytychnoyi-informatsiyi-pro-koordinaty-i-parametry> та <https://inau.ua/document/lyst-no-111-6-vid-16022026-rnbo-kmu-derzhspetsvvyazku-ntsu-vru-ta-sbu-schodo-zahrozy>

³⁰<https://imi.org.ua/news/v-okupovanomu-melitopoli-eksspivrobotnyk-sbu-poshyryuye-propagandu-rf-ered-molodi>

Зокрема, як дез- та маніпулятивну інформацію кваліфіковано такі повідомлення:

- поширення в українському сегменті соцмережі TikTok протягом останніх кількох місяців проросійських пропагандистських відео, згенерованих штучним інтелектом (ШІ), які нібито зображують масові протести в містах України. Видання Texty.org.ua виявило близько пів сотні таких роликів, які сукупно набрали понад 6 мільйонів переглядів³¹;
- створення фейкової сторінки nabu.gov.com, яка імітує офіційний вебсайт НАБУ³² та поширення на ній недостовірної інформації³³. Розпорядженням НЦУ № 38/3813 від 20.01.2026 за зверненням Департаменту кіберполіції НПУ цей веб-ресурс заблоковано³⁴;
- створення на різних інформаційних платформах фейкових акаунтів Національної гвардії України, які навмисно мімікують під офіційні ресурси НГУ - використовують схожі назви, оформлення та подачу інформації. Про це повідомила “Brama” в телеграм-каналі³⁵;
- створення та використання фейкового боту від імені нібито сервісних центрів МВС, який пропонує за платну підписку знайти записи на прийом до сервісних центрів МВС. Ресурс працює у Telegram із назвою “ТалонБот для пошуку талонів” та незаконно використовує айдентику сервісних центрів МВС³⁶;
- поширення відео про нібито гуманітарну допомогу для українських родин від всесвітніх благодійних організацій, яке поширювалось у TikTok. Автори роликів закликали користувачів перейти “за посиланням у шапці профілю та заповнити анкету”, аби отримати “допомогу”, але насправді ці відео створено, щоб вводити людей в оману та штучно збільшувати охоплення й аудиторію певних ресурсів, - повідомив “Детектор медіа” із посиланням на Центр протидії дезінформації при РНБО (ЦПД)³⁷;
- фейки, поширені в українському сегменті соцмереж, про нібито зниження мобілізаційного віку, нібито масові спроби уникнути служби та мобілізацію жінок, про що повідомив “Детектор медіа” з посиланням на комунікаційну команду Українського центру безпеки та співпраці (УЦБС)³⁸;

³¹https://texty.org.ua/fragments/116628/rossyya-pomohy-shi-video-z-protestaymy-v-ukrayini-nabyrayut-miljony-perehlyadiv-u-tiktok/?fbclid=IwDGRjCAPMiQ5jbGNrA8yHRmV4dG4DYWVtAjExAHNydGMGYXBwX2lkDDM1MDY4NTUzMTcyOAABHsK_-uv2-WP2dJfsc5bc6nQpP5qCMfKPS4n9OSHvNWBDw5iXceOlukW_0-d0_aem_g-7P3rennb0wviRxZLPo_Q

³² офіційною вебсторінкою НАБУ є сайт nabu.gov.ua

³³<https://www.facebook.com/nabu.gov.ua/posts/pfbid02NPTMmsguSZf5f4cSEsaCKDxL86RSvMViSqxnH5JcMFFv6pDvGs7fdzfgs3ftDRQGpl>

³⁴<https://cip.gov.ua/ua/news/rozporядzhennya-ncu-vid-20-01-2026-38-3813-pro-obmezheniya-dostupu-do-resursu-internetu>

³⁵ https://t.me/brama_channel/13093

³⁶<https://internetua.com/u-gsc-poperedjauat-pro-shahraiskii-telegram-csatbot-de-prodauat-zapisi-na-priiom->

³⁷<https://detector.media/infospace/article/245965/2025-12-01-u-tiktotsi-poshyryuyut-feykovi-video-pro-nibyto-gumanitarnu-dopomogu-vid-blagodiynykh-organizatsiy/>

³⁸<https://detector.media/infospace/article/246096/2025-12-05-u-sotsmerezakh-aktyvizuvalosya-poshyrennya-dezinformatsii-na-temu-mobilizatsii-utsbs/>

- поширені TG-каналами “радіоперехоплення”, де українському бійцю начебто наказують стріляти по своїх, які “відступають” з позицій під Куп’янськом. Так зване радіоперехоплення було змонтоване росіянами задля дискредитації СОУ та деморалізації суспільства, зазначають у Центрі протидії дезінформації РНБО³⁹;
- фейк про те, що перша леді України Олена Зеленська нібито організувала проєкт, який займався евакуацією українських дітей-сиріт до Туреччини та передаванням їх у рабство, поширений кореспондентом російського пропагандистського телепроєкту “Вести недели” Андрієм Григор’євим та іншими пропагандистськими ресурсами, серед яких “Комсомольская правда”, “Аргументы и факты” і Rambler. Про цей випадок повідомив “Детектор медіа” з посиланням на видання The Insider⁴⁰;
- фейк про нібито наявність у Президента України Володимира Зеленського паспортів “однієї або декількох” іноземних держав та про те, що він начебто готується до втечі з України через “неминуче” викриття причетності до розкрадання іноземної допомоги та невдоволення адміністрації США діями політичного керівництва України. За інформацією Центру стратегічних комунікацій, адміністратори українських Telegram-каналів отримували пропозиції на платній основі поширити зазначене повідомлення, які надходили від особи, що використовувала молдавський мобільний номер телефону⁴¹;
- зафіксовано зростання кількості шахрайських схем, у яких зловмисники застосовують штучний інтелект для обману родичів українських Захисників і Захисниць. Шахраї створюють підроблені зображення нібито полонених військових, намагаючись психологічно вплинути на близьких і виманити гроші або персональні дані. Для цього вони використовують старі фото та відеоматеріали з відкритих джерел, які за допомогою ШІ “перетворюють” на зображення начебто Оборонців у полоні. Такі матеріали активно поширюють онлайн – у месенджерах, соціальних мережах і закритих групах – супроводжуючи їх фейковими повідомленнями про “термінову допомогу”, “викуп” або “ексклюзивну інформацію”, повідомив Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими у своєму телеграм-каналі;⁴²
- фейкове відео з літаючим дроном із російським прапором у небі над Києвом;⁴³

³⁹ <https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/fejk-pro-zagorodzhuvalni-zagony-v-zsu/>

⁴⁰ <https://detector.media/infospace/article/246161/2025-12-09-rosiyska-propaganda-poshyryuie-fejk-pro-te-shcho-proiekt-oleny-zelenskoi-vidpravlyav-v-rabstvo-ukrainskykh-ditey-syrit/>

⁴¹ <https://spravdi.org/inozemni-pasporty-volodymyra-zelenskogo-%E2%80%92-chergovyj-fejk-rosijskoy-i-propagandy/>

⁴² https://t.me/Koord_shtab/17011

⁴³ <https://t.me/gunpKyiv/12760>

- фейкове відео, замасковане під матеріал західного видання, у якому стверджується, що Польща, Німеччина та Франція нібито “зобов’язалися протягом двох місяців повернути в Україну понад 40 тисяч осіб призовного віку для проходження військової служби”. Для надання правдоподібності у ролику використано реальні кадри із зустрічі Коаліції охочих у Парижі 6 січня, на які накладено вигаданий текст⁴⁴;
- створення і поширення в соцмережі розважального відеоролику на якому чоловік, одягнений у поліцейський однострій, імітує поведінку правоохоронців, зухвало поводить ся та використовує нецензурну лексику, хоча на службі в НПУ не перебуває. Такий відеоконтент чоловік поширив заради вподобань⁴⁵;
- поширення у Telegram-каналах недостовірної інформації про нібито запровадження графіків обмеження газопостачання на Хмельниччині, що не відповідає дійсності і спростовується Нафтогазом⁴⁶;
- масове поширення листа нібито від відділу охорони здоров’я державного або муніципального органу влади про повне відключення світла на заході України 18-19 січня, оформленого як “офіційне повідомлення”. Проте жодних підтверджень таких дій з боку Міненерго, оператора енергосистеми, ОВА чи обленерго не було⁴⁷;
- фейк про примусову мобілізацію депутата, голову фракції “Слуга народу” у Волинській обласній раді Ігоря Лісовського, що поширювався у у Facebook⁴⁸;
- створення фейків на основі використання даних “Меморіалу” про загиблих цивільних жителів Лиманщини, які перероблено російськими пропагандистами російською мовою із додаванням неправдивої інформації про те, що людей убили “українац*сти” або ж що ці люди – “жертвы украинской агрессии”. Про це повідомляє ІМІ з посиланням на [допис](#) у Facebook співзасновниці платформи “Меморіал героїв” Гаяне Авакян⁴⁹;
- поширення фейкових обкладинок французьких газет “Libération” та “Le Parisien” з нібито критикою президента Володимира Зеленського з боку Заходу за його “недоговороспроможність”. Насправді жодне з цих французьких медіа не публікувало таких матеріалів. У випусках газет за 27 січня на першу шпальту були винесені матеріали на інші теми.

⁴⁴ <https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/fejk-pro-prymusove-povernennya-ukrayincziv-z-yes/>

⁴⁵ <https://kyiv.npu.gov.ua/news/pravookhorontsi-vyiavyly-cherhovyi-provokatyvnyi-videokontent-u-politsiiskomu-odnostroi-kyianyna-prytiahnuto-do-vidpovidalnosti>

⁴⁶ <https://t.me/NaftogazUA/2727>

⁴⁷ <https://www.facebook.com/photo?fbid=899447362604330&set=a.117239117491829>

⁴⁸ <https://lutsk.rayon.in.ua/news/864311-primusova-mobilizatsiya-volinskogo-slugi-narodu-lisovskogo-u-feysbutsi-bot-rozganyae-feyk>

⁴⁹ <https://imi.org.ua/news/rosiyski-resursy-vykorystovuyut-dani-memorialu-dlya-stvorennya-feykiv-pro-zagybylyh-na-lymanshchyni>

Фейкові обкладинки створені шляхом заміни центрального зображення та заголовка, тоді як інші елементи верстки – шрифти, підзаголовки, вихідні дані – повністю скопійовані з оригіналів. Крім того, підроблені обкладинки вперше з'явилися не у французькому інформаційному просторі, а в російських Telegram-каналах, повідомив Центр протидії дезінформації⁵⁰;

- поширення у соцмережах ШІ-відео, через які просувається наратив про “мир будь-якою ціною”. Ці ролики мають схожий візуальний стиль та імітують формат вуличних опитувань серед “пересічних українців”, які начебто висловлюють думку, що вони понад усе хочуть завершення війни, але українська влада нібито проти цього⁵¹
- створення фейкових акаунтів голів місцевих рад, через які збирають гроші з підприємців від їхнього імені. Про це повідомили голови трьох рад в Одеській області⁵². Аналогічне повідомлення стосувалось і міського голови Сарн⁵³. Про масову розсилку у месенджері повідомлень від імені мера Черкас з проханням позичити або переказати кошти повідомив також міський голова Черкас Анатолій Бондаренко⁵⁴;
- масове поширення у Facebook акаунтів, які розповсюджують згенерований штучним інтелектом контент із псевдовійськовими. У відео “військові” розповідають про нібито катастрофічні втрати, скаржаться, що влада “не хоче завершення війни”. Значна частина роликів містить прямі заклики до повалення влади в Україні. Характерно, що ця кампанія масово “мігрувала” у Facebook із TikTok після того, як платформа почала маркувати ШІ-контент і обмежувати акаунти, що поширюють маніпулятивні відео, зазначив Центр протидії дезінформації⁵⁵.

Крім того повідомлялось, що медійники в десяти регіонах України протягом серпня-грудня 2025 року виявили та оперативно спростували 875 російських фейків і 3736 маніпуляцій різного походження. Вони стосувались переважно російських пропагандистських тем та наративів, які найчастіше спрямовані на дискредитацію мобілізації та ТЦК, ЗСУ, СОУ, волонтерів і військових, української держави та влади, Європейського Союзу та його політиків, а також на залякування, глорифікацію злочинів РФ і нав'язування мовних наративів,

⁵⁰ <https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/fejkovi-obkladynky-vidomyh-francuzukyh-vydan/>

⁵¹ <https://www.facebook.com/100076172237107/posts/920068483875551/?rdid=S4oZkNtLvGLtwx8M>

⁵² https://internetua.com/shahrayi-stvorili-vje-kilka-akauntiv-goliv-rad-na-odesxini-dlya-zbirannya-groshi#google_vignette

⁵³ <https://internetua.com/shahrayi-stvorili-fejkovi-storinki-vid-imeni-miskogo-golovi-sarn-i-prosyat-groshi-1>

⁵⁴ <https://www.facebook.com/merbondarenko/posts/pfbid031GtAkingcjJyCbA4o7C6CSBHxBR54tVJZnTcfMQfG4JZ9qMzHCpeaUXNtpe6pV1l>

⁵⁵ <https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/prodovzhennya-shi-kampaniyi-z-psevdovijskovymy-u-facebook/>

перекручення історії, особливо про Другу світову війну тощо, повідомляє ІМІ⁵⁶. Аналогічні тренди можна спостерігати й у “Детекторі медіа”⁵⁷.

Під час цього циклу моніторингу оприлюднювалась також інформація про дезінформаційні кампанії проти України та українців за кордоном, зокрема:

- у польському сегменті соціальних мереж фіксувалась нова хвиля поширення старого фейку про нібито “постановочність війни” в Україні. Деякі польськомовні акаунти у Facebook поширили фрагмент репортажу, де журналіст ВВС Джеремі Боуен лежить на землі під час обстрілу, а згодом до нього підходить місцева жінка з собакою та запитує, чи з ним усе гаразд. Цей епізод подається як “доказ” нібито інсценування перебування під російським обстрілом. Автори публікацій стверджують, ніби бойові дії в Україні є зрежисованими, а західні медіа буцімто свідомо вводять аудиторію в оману. Насправді йдеться про вирваний із контексту фрагмент репортажу, знятого у березні 2022 року в місті Ірпінь, яке на той момент перебувало під інтенсивними російськими обстрілами. В оригінальному відео чітко чути вибухи та стрілянину, а люди в кадрі ховаються від вогню. Саме ці ключові елементи були навмисно вирізані у версіях, що поширюються в соцмережах, зазначив Центр протидії дезінформації⁵⁸;
- перед початком та протягом Олімпійських ігор в Італії російська пропаганда запустила кампанію дезінформації, спрямовану на дискредитацію України та українців у міжнародному інформаційному просторі. Зокрема, Центр протидії дезінформації повідомив про такі фейки, поширені російськими інформаційними ресурсами:
 - “Італія заборонила в’їзд 120 агентам СБУ, які мали стежити, щоб спортсмени не втекли” — фейк, що поширювався під виглядом сюжету відомого британського інформгентства;
 - “Внучка українського мільярдера викупила всі люкси в трьох італійських готелях за 8 млн євро” — неправдива історія, на підтвердження якої використано сфальсифікований сюжет французького телеканалу;
 - “Українська влада вилучила паспорти у родичів спортсменів” — вигадка, яка не має жодного підтвердження⁵⁹;
 - підроблений телесюжет, замаскований під матеріал канадської телекомпанії CBC, у якому стверджується, нібито українських спортсменів під час Олімпійських ігор у Мілані спеціально поселили

⁵⁶<https://imi.org.ua/monitorings/vid-yadernogo-apokalipsysu-do-amerykantsi-vykachayut-metaly-875-feykiv-vyyavleno-v-10-regionah-ukrayiny-imi>

⁵⁷<https://detector.media/monitorynh-internetu/article/246571/2025-12-24-shi-ukraintsi-rekord-pidrobok-obkladynok-charlie-hebdo-i-ilm-grooming-golovni-trendy-rosiyskoi-propagandy-2025-roku/>

⁵⁸<https://www.facebook.com/protydiyadezinformatsiyi.cpd/posts/pfbid0mqLqChxmFcS2H9QYZiAj5a9J9JuQ9HcLc6nG94pMcPg7TCQY13H7vprpSs2bfH8AI?rdid=mCmhKXwX3OqQEuo>

⁵⁹<https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/hvylyya-fejkiv-pro-ukrayinu-naperedodni-olimpiady-v-italiyi/>

“якнайдалі від нормальних людей” через їхню “неадекватну поведінку” на попередніх Іграх у Парижі⁶⁰;

- підроблений сюжет інформантства Reuters, у якому стверджується, що брат українського скелетоніста Владислава Гераскевича нібито служить у Київському ТЦК та СП⁶¹;
- відредаговані матеріали щодо угорського спортсмена з написом на руці “Нас всіх дістала У”: в оригінальному відео замінили частину титрів і фрагментів відеоряду, а також додали вигадані твердження. Фото угорського спортсмена також підроблене: на оригінальному знімку жодних написів зі згадкою України немає⁶²;
- підробний відеосюжет інформантства Reuters, в якому стверджується, нібито українська влада прагне розправитися з членами Міжнародного олімпійського комітету через дискваліфікацію українського скелетоніста В.Гераскевича, і з цією метою оприлюднила їхні особисті дані⁶³;

Центр протидії дезінформації звернув увагу на те, що характерною ознакою кампанії є те, що фейки маскуються під “сюжети західної преси”, але вперше з’являються саме в російському Telegram-сегменті, після чого масштабуються мережею пропагандистських ресурсів⁶⁴.

- напередодні зустрічі у Женеві протягом трьох днів близько 130 ресурсів, залучених до російських інформаційних втручань (FIMI), опублікували приблизно 21,4 тис. матеріалів із згадкою про Україну. Зокрема, вони скоординовано просували наративи для дискредитації дипломатичних зусиль України напередодні переговорів, звинувачували українське керівництво у “недоговороздатності”, поширювали тези про нібито “розкол” у ЄС і НАТО, “невдячність” України та руйнування союзництва США і Європи тощо⁶⁵.

Широке поширення дезінформації фіксується не лише в Україні чи щодо неї, але й загалом у всьому світі. Зокрема повідомлялось про таке:

- Тік-ток та інші платформи соціальних мереж розповсюджують дипфейки лікарів, створених на основі реальних кадрів з інтернету для заохочення придбання харчових добавок. Творці фейкових відео використовували штучний інтелект для того, щоб “хтось шанований або з великою аудиторією схвалював ці добавки для лікування низки захворювань”. При

⁶⁰<https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/fejkovyj-syuzhet-pro-ukrayinskyh-sportsmeniv-na-olimpiadi-v-italiyi/>

⁶¹<https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/informacijna-kampaniya-uf-z-dyskredytacziyi-ukrayiny-ta-yivi-sportsmeniv-na-tli-oi-2026/>

⁶² там само

⁶³<https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/ru-propaganda-poshyryuye-cherгови-fejky-pro-olimpiadu-2026/>

⁶⁴<https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/hvylyya-fejkiv-pro-ukrayinu-naperehodni-olimpiady-v-italiyi/>

⁶⁵<https://spravdi.org/yak-rosiya-gotyue-informacijnyj-fon-do-zhenevy-merezhi-fimi-prosuvayut-tezu-pro-nedogovorozdatnu-ukrayinu/>

цьому відповідна компанія з виробництва біодобавок свою участь у створенні і поширенні такого контенту заперечила, зауваживши, що вона “не може контролювати чи моніторити афілійованих осіб по всьому світу”, йдеться в матеріалі “Детектор медіа” з посиланням на The Guardian та розслідування фактчекінгової компанії Full Fact⁶⁶;

- розслідування The Guardian показало, що люди наражаються на небезпеку через неправдиву та оманливу інформацію про здоров'я у звітах Google, заснованих на штучному інтелекті, повідомляє ДМ MediaSapiens із посиланням на згадане видання. Зокрема, виявлено випадки, коли ШІ надавав поради, які можуть збільшити ризик смерті пацієнтів⁶⁷.

Мають місце також скоординовані російські інформаційні атаки за кордоном. Зокрема, 25 грудня 2025 року відбулося синхронне розміщення “редакційних матеріалів” майже на 90 сайтах, орієнтованих на італійську аудиторію. Значна частина з них позиціонуються як локальні та регіональні медіа, але не мають релевантної інформації про склад редакції. Вони мають однотипну архітектуру, використовують ідентичні шрифти. Зазначені ресурси мають ознаки мережі, а інтенсивне просування “редакційних матеріалів” – ознаки інформаційного втручання і маніпуляцій (FIMI), зазначили в Центрі стратегічних комунікацій⁶⁸.

СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ

В цей моніторинговий період значна увага приділялась використанню Telegram в Україні. Зокрема, знову активно обговорювалось питання про необхідність обмеження його роботи з міркувань безпеки.

Наприклад, міністр внутрішніх справ України Ігор Клименко та заступник глави СБУ Іван Рудницький виступили за врегулювання роботи Telegram на тлі скоєних терактів, оскільки саме його найчастіше використовують для вербування виконавців диверсій та терактів. Вони наголосили на необхідності такого кроку з метою недопущення використання інформаційних ресурсів для протиправної та, зокрема, терористичної діяльності⁶⁹.

Крім того, дослідження ГО “Опора” показало, що Telegram-канали в Україні системно поширюють насильницькі наративи. І хоча такі повідомлення нечисленні, з'являються вони фактично щодня або щотижня⁷⁰.

⁶⁶<https://ms.detector.media/internet/post/38702/2025-12-06-faktchekery-znayshly-v-tiktoku-sotni-dypfe-ykiv-likariv-yaki-poshyryuyut-dezinformatsiyu/>

⁶⁷<https://ms.detector.media/internet/post/38799/2026-01-03-shtuchnyy-intelekt-google-nadaie-nebezp-echni-porady-shchodo-zdorovya-rozsliduvannya-the-guardian/>

⁶⁸<https://spravdi.org/poperedzhennya-rosijskogo-posolstva-i-peredvyborcha-socziologiya-zafiksovano-vtruchannya-v-informacijne-pole-italiyi/>

⁶⁹<https://www.radiosvoboda.org/a/news-mvs-sbu-vrehulyuvannya-roboty-telegram/33686273.html>

⁷⁰<https://oporaua.org/viyina/kil-ka-tisyach-odinic-kontentu-z-nasil-nic-koyu-ritorikoyu-shho-opora-doslidi-la-u-naypopulyarnishih-telegram-kanalah-25962>

ПОГРОЗИ, ТИСК НА ЖУРНАЛІСТІВ ТА МЕДІА, ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В період з грудня 2025 по лютий 2026 року мали місце факти погроз, тиску на журналістів та медіа, а також перешкоджання їхній професійній діяльності, а саме:

- ГО “Жінки в медіа” повідомила про новий випадок онлайн-залякування та публічних погроз з боку **анонімного** телеграм-каналу “База 111”, який також поширює свої повідомлення в [соціальній мережі X](#)⁷¹;
- повідомлялось про тиск на журналістку онлайн-медіа “МикВісті” Юлію Бойченко після виходу її статті про новий водогін для Миколаєва, підготовленої за підсумками виїзду, який організувала Миколаївська обласна військова адміністрація. В одному з дописів користувач інтернету поширив її фотографію разом з її контактними даними та адресою редакції і звинуваченнями у наведенні ворожих засобів ураження на новий Миколаївський водогін⁷²;
- Центр журналістських розслідувань “Сила правди” отримав з початку 2026 року вісім безпідставних скарг від Googl, а загалом, починаючи з 2024-го - 26. Редакція пов'язує деякі скарги зі спробою фігурантів розслідувань вилучити матеріал з індексації пошуковими системами та зменшити їх охоплення нібито за порушення авторських прав. Вона хвилюється, що зростання кількості скарг із часом може негативно впливати на індексацію матеріалів і сайту загалом у пошукових системах⁷³;
- “Четверта влада” заявила про тиск на її журналістку Мирославу Примака, якій погрожував поширенням дискредитуючої інформації один із фігурантів журналістського розслідування ймовірно з метою перешкоджання оприлюдненню статті про сумнівні бронювання від мобілізації працівників та власників одного з рівненських підприємств⁷⁴;
- в Одесі охорона ЖК забороняла знімальній групі фіксувати наслідки удару, стверджуючи, що для роботи на території потрібен дозвіл адміністрації ЖК⁷⁵.

Крім того, дослідження ГО “Жінки в медіа” показало, що кожна п'ятнадцята журналістка із 119 опитаних (7%) стикалися з онлайн-атаками, створеними за

⁷¹ <https://wim.org.ua/materials/base-111-2026/>

⁷² <https://imi.org.ua/news/zhurnalistku-mykvisti-atakuvaly-u-sotsmerezah-pislya-materialu-pro-novyj-odogin>

⁷³ <https://imi.org.ua/news/syla-pravdy-zayavyla-shcho-otrymuye-pidozrili-skargy-pro-porushennya-avtorskyh-prav>

⁷⁴ <https://4vlada.com/yak-zabronovanyj-rybak-advokat-pov-iazanyj-z-biznesovo-politychnoiu-grupoju-liakav-zhurnalistku-chetvertoi-vlady>

⁷⁵ <https://detector.media/infospace/article/247753/2026-02-17-v-odesi-okhorona-zhk-zaboronyala-zhurnalisttsi-znimaty-naslidky-rosiyskogo-obstrilu/>

допомогою ШІ, а ще 16% спостерігали такі атаки щодо своїх колег. Вони спрямовувались переважно на журналісток та керівниць видань як найбільш публічних осіб, що репрезентують роботу медіа. 70% онлайн-атак відбулися на платформі Facebook⁷⁶.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА СВОБОДУ СЛОВА. КАМΠΑНІЇ ДИСКРЕДИТАЦІЇ В АНОНІМНИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ

Під час цього циклу моніторингу зафіксовано не лише факти перешкодження реалізації права на свободу вираження, але й випадки зловживання зазначеним правом. Зокрема, у Вінниці правоохоронці викрили групу осіб, яка через соцмережі та друковану газету закликала до повалення конституційного ладу та створення так званої “Української самоврядної народної республіки” (УСНР), використовуючи зокрема журналістські посвідчення. За інформацією слідства, впродовж 2024 – 2025 років вони розробляли та поширювали псевдодокументи про створення “УСНР”, ліквідацію чинної правової системи, діяльність паралельного уряду, заснування “народного банку” та інших альтернативних чинній державній системі органів. Їх завіряли печатками з назвами цих псевдоорганів⁷⁷.

Мали місце й цілеспрямовані кампанії дискредитації на анонімних вебресурсах. Зокрема, повідомлялось про таке:

- анонімні вебсайти, фейсбуксторінки та телеграмканали розгорнули інформаційну дискредитаційну кампанію проти одного з кандидатів на посаду ректора Черкаського національного університету напередодні виборів очільника ЗВО. Його звинувачували у “секс-скандалах, підозрі в корупції та приховуванні сина від мобілізації”, не надавши при цьому жодних підтверджень опублікованих фактів⁷⁸;
- здійснено онлайн атаку проти головної редакторки онлайн-видання “Бабель” Катерини Коберник. Вона супроводжувалась поширенням принизливої та дискредитуючої недостовірної інформації, в тому числі шляхом створення та розповсюдження згенерованого штучним інтелектом відео, із зображенням журналістки, використаним без її згоди, в якому накладено аудіодоріжку зі словами: “Я була зіркою на острові Епштейна!”⁷⁹;

⁷⁶ <https://wim.org.ua/materials/study-ai-unesco/>

⁷⁷ https://vin.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=412933, а також <https://imi.org.ua/news/u-vinnytsi-vykryly-grupu-yaka-zaklykala-do-psevdorespubliky-cherez-gazetu-j-sotsmerezhi>

⁷⁸ <https://imi.org.ua/news/u-cherkasah-v-merezhi-zapustyly-kampaniyu-proty-kandydata-v-rektory-univ-ersytetu>

⁷⁹ https://wim.org.ua/materials/kobernyk-kateryna-attack/?fbclid=IwY2xjawPyuFdleHRuA2FibQIxMABicmlkETE5SHd6WXc4V29RMFFwYWZKc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHkaJVOy-SDzOrmo3cACGKvo1vEC33Xn1Wts_1ZscGRupE1KRMxJOjNGcHqm7_aem_POsQQWh8pKIYAdiD_nJ00Q

- в телеграм-каналах-мільйонниках, серед яких “Times of Ukraine” та “Реальная война”, а також на таких ресурсах як “Знай.UA”, кр.ua, УНН та “Факты”, відбулася скоординована інформаційна атака проти блогера Данила Мокрика⁸⁰;
- повідомлялось про інформаційну атаку на Центр протидії корупції (ЦПК), яка здійснювалась шляхом поширення компрометаційної інфографіки про “ухилення від служби”. ЦПК зауважив, що з розміщених на інфографіці 13 людей – 5 ніколи не працювали в організації і взагалі не мають до неї стосунку; інфографіка має велику кількість фактологічних помилок; в “ухилянстві” звинувачено колегу, якому лише 19 років, чий батько є військовослужбовцем. При цьому в ній не зазначено, що 7 співробітників ЦПК наразі служать у Силах Оборони і більшість з них – добровільно мобілізувалися у перші дні війни. Не містить вона й інформації про тих колег, які брали участь у бойових діях і через травми та стан здоров’я вже не можуть служити у війську⁸¹.

ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ВИРАЖЕННЯ З БОКУ РОСІЇ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Під час моніторингу виявлено немало повідомлень про подальше впровадження обмежень свободи вираження поглядів російською владою на тимчасово окупованих територіях України, а саме:

- в окупованому Криму почали звільняти з роботи та виключати зі шкіл людей, які не мають на телефоні встановленого російського месенджера “Max”⁸². Небезпека полягає в тому, що цей месенджер обмежує можливість отримувати і передавати інформацію поза контрольованим Росією цифровим середовищем, зазначає ZMINA⁸³ із посиланням на звіт “Репортерів без кордонів” (RSF)⁸⁴;
- під час трансляції фільмів і серіалів у російських піратських онлайн-кінотеатрах та Rutube відбувається поширення інтегрованої в озвучку прихованої реклами месенджера MAX⁸⁵;
- у Луганську “Max” примушують встановлювати шляхом обмеження доступу до важливої інформації на офіційних інформаційних ресурсах.

⁸⁰<https://www.facebook.com/danylo.mokryk/posts/pfbid0DUUUbU1ETEfA7VBjijXqrP8xt3iCChCENbxu85g5QUVziMD9ihxn1p8nJP7Z6W2NBal?rdid=UHxIDxS0Sm3xoZbr#>, а також

<https://detector.media/infospace/article/247969/2026-02-26-danylo-mokryk-sprostuvav-vkydy-pro-ukh-ylennya-nym-vid-mobilizatsii-yaki-poshyryly-telegram-kanaly/>

⁸¹ <https://t.me/fuckcorruption/5448>

⁸² <https://zmina.info/news/v-okupovanomu-krymu-zvilnyayut-ta-vyklyuchayut-zi-shkil-tyh-hto-ne-maye-mesendzhera-mah/>

⁸³ <https://zmina.info/news/na-okupovanyh-terytoriyah-ukrayiny-mesendzher-max-staye-klyuchovym-instrumentom-kontrolyu-zvyazku-rsf/>

⁸⁴ https://rsf.org/sites/default/files/medias/file/2025/11/MAX%20_%20Version%20UA_0.pdf

⁸⁵ <https://imi.org.ua/news/rosiya-cherez-reklamni-integratsiyi-v-onlayn-kinoteatrah-prosuvaye-mesendzher-max>

Зокрема, інформацію про аварії, відключення води, світла чи інших комунальних послуг навмисно перестають публікувати на офіційних сайтах або в відкритих джерелах. Натомість мешканцям заявляють, що всі повідомлення доступні лише через "потрібний" месенджер⁸⁶. Наявність цього застосунку на смартфоні перевіряють у держслужбовців, яких зобов'язують його встановити⁸⁷;

- окупаційна російська влада в Криму планує зробити відключення та уповільнення мобільного інтернету постійною практикою, мотивуючи це нібито загрозами під час нападу на Україну. Про це представник окупаційної адміністрації півострова Сергій Аксьонов сказав у ефірі проросійського радіо, йдеться в повідомленні ZMINA⁸⁸;
- на тимчасово окупованих територіях України мають місце перебої в роботі Telegram після того, як Роскомнагляд почав сповільнювати його у Росії. Користувачі повідомляють про складнощі з під'єднанням і надсиланням повідомлень⁸⁹;
- у лютому 2026 року Південний окружний військовий "суд" РФ виніс вирок 52-річній мешканці Каланчака Наталії Пушкаш, призначивши їй покарання у виді шести років позбавлення волі за статтями про "виправдання тероризму" та "заклики до діяльності, спрямованої проти безпеки Російської Федерації". Зокрема, її обвинувачували в тому, що вона начебто опублікувала в соціальній мережі відео з коментарем, в якому виправдовувала загибель російського військового пропагандиста Владлена Татарського, а також поширила відеозвернення із закликом до російських військовослужбовців здаватися в полон Збройним силам України та передавати військову техніку за винагороду⁹⁰.

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Під час моніторингу зафіксовано низку випадків, які стосуються існуючих чи ймовірних порушень права на приватність у цифровому середовищі. Серед них незаконний збір, незаконне поширення та використання персональних даних, а також погрози та інші ризики розкриття такої інформації.

⁸⁶<https://imi.org.ua/news/zhovta-strichka-okupanty-zmushuyut-lyudey-vstanovlyuvaty-mesendzher-max-dlya-dostupu-do-povidmlen-komunalnyh-sluzhb>

⁸⁷<https://ria-m.tv/ua/news/396930/%E2%80%9Cdayte-naydeshevshiy-smartfon-dlya-max%E2%80%9D-melitopoltsi-kupuyut-okremi-telefoni-schob-shovatisya-vid-derjavi-vlada-hoche-tse-zaboroniti.html>

⁸⁸<https://zmina.info/news/v-okupovanomu-krymu-pid-pryvodom-bezpeky-mobilnyj-internet-obiczayut-vidklyuchaty-do-kinczya-vijny/>

⁸⁹<https://zmina.info/news/rosiyany-obmezhuut-robotu-telegram-na-okupovanyh-terytoriyah-ukrayiny-ta-v-rf/>

⁹⁰<https://zmina.info/news/pivdennyj-okruzhnyj-sud-rf-zasudyv-meshkanku-hersonshhyny-do-6-rokiv-uvyaznennya/>

НЕЗАКОННИЙ ЗБІР ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

В моніторинговий період повідомлялось, що житель Буковини розробив шкідливий програмний скрипт, за допомогою якого отримав несанкціонований доступ до персональних даних користувачів розважальних онлайн-платформ. Викрадені облікові записи з пароллями він надалі продавав іншому зловмиснику, а отримані кошти виводив з підсанкційного російського сервісу “uomoney” на криптовалютні гаманці. Наразі йому повідомлено про підозру за трьома статтями Кримінального кодексу України⁹¹.

НЕЗАКОННЕ ПОШИРЕННЯ ТА ІНШЕ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Цей моніторинговий період відзначився значним поширенням так званої “mal-information” (правдивої, але шкідливої інформації). Зокрема, повідомлялось про таке:

- Telegram-канали поширювали особисті фото та відео однієї з прокурорів Новобаварської окружної прокуратури м. Харкова. За словами останньої це зробив її колишній хлопець з мотивів помсти⁹². Повідомлялось також, що відповідний акаунт з OnlyFans видалено⁹³, призначено та розпочато службове розслідування з метою всебічної та об’єктивної перевірки всіх обставин. Крім того, за даним фактом до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено відомості за ч. 1 ст. 182 Кримінального кодексу України — порушення недоторканності приватного життя⁹⁴;
- Telegram-канали розповсюджували інтимні фотографії голови правління ГО “Центр протидії корупції” та військовослужбовця В. Шабуніна. Останній звинуватив у їх “зливі” Державне бюро розслідувань та Офіс Генерального прокурора України, зазначивши, що доступ до них було отримано внаслідок обшуку і вилучення у нього мобільного телефону⁹⁵;
- українська співачка і композиторка Олена Тополя повідомила про погрози та шантаж інтимного характеру. За її словами, невідомі особи зняли та поширили приватне відео сексуального змісту, після чого почали вимагати гроші та намагалися тиснути на неї і її близьких⁹⁶.

⁹¹<https://cyberpolice.gov.ua/news/policzejski-bukovyny-vykyryly-arbitra-xakerskogo-forumu-yakyj-prodavav-vkradeni-akaunty-korystuvachiv-8323/> та

<https://internetua.com/na-bukovini-vikrili-hakera-yakii-torguvav-zlamanimi-akauntami-i-vivodiv-koshti-z-pidsankciinogo-rosiiskogo-onlain-servisu>

⁹² https://t.me/prokuratura_kharkiv/25975

⁹³ https://internetua.com/eksboifrend-vistaviv-foto-prokurora-na-onlyfans-sxob-pomstisya-harkivska-obprokuratura#goog_rewarded

⁹⁴ https://t.me/prokuratura_kharkiv/25975

⁹⁵ <https://zmina.info/news/aktyvist-vitalij-shabunin-zayavyv-shho-dbr-i-ogp-zlyly-jogo-intymni-foto-z-telefonu-vyluchenogo-pid-chas-obshuku/>

⁹⁶ <https://zmina.info/news/spivachka-olena-topolya-zayavyla-pro-shantazh-i-nezakonne-poshyrennya-iyi-intymnogo-video-pidozryvanoho-zatrymaly-onovleno/> та <https://www.instagram.com/p/DTrzYSxjEDZ/?igsh=YTIka2kwZXBrZHM2>

Повідомлялось також про інші факти незаконного використання чи розкриття персональних даних, а саме:

- журналіст і автор YouTube-каналу “ЗупиниЛося” Костянтин Андріюк 3 січня 2026 року використав для збору коштів на потреби армії фото загиблої військової Служби безпілотної авіації Української добровольчої армії, журналістки Лани Черногорської (Саті), без згоди її близьких і без зазначення факту її загибелі. Про це повідомив ІМІ з посиланням на свою представницю в Рівненській області Ганну Калаур⁹⁷;
- один із журналістів після купівлі цифрової SIM-картки від “Київстару” отримав номер, який уже був прив’язаний до чужих персональних даних і акаунту в Telegram⁹⁸;
- всім користувачам Gmail автоматично ввімкнене налаштування, яке дозволяє Google сканувати їхні повідомлення й вкладення для навчання власних моделей штучного інтелекту, зокрема Gemini. Функцію запустили ще в жовтні 2025 року без окремого повідомлення користувачів, тож їхні особисті й робочі листи могли аналізувати без чітко висловленої згоди, повідомив ІМІ з посиланням на [Daily Mail](#) та заяви австралійського інженера Дейва Джонса⁹⁹;
- хакери зламали Instagram, розкривши інформацію 17,5 млн акаунтів. За інформацією журналістів, ідеться про масштабний витік персональної інформації, який виявили фахівці компанії Malwarebytes¹⁰⁰;
- у відкритому доступі в інтернеті опинилась незахищена база даних обсягом 96 ГБ, у якій містилися логіни та паролі користувачів популярних сервісів. Серед них: Gmail (48 млн записів), Facebook (17 млн), Instagram (6,5 млн), Yahoo (4 млн), Netflix (3,4 млн), Outlook (1,5 млн). За словами дослідника кібербезпеки Джеремі Фаулера, витік стався не через злом серверів Google чи Meta; база, найімовірніше, є копією даних, зібраних вірусами, які крадуть паролі прямо з пристроїв користувачів. Про цей інцидент повідомило Суспільне з [посиланням](#) на Forbes¹⁰¹;
- проти корпорації Meta міжнародною групою позивачів подано позов до суду Сан-Франциско, в якому стверджується, що компанія має технічну можливість читати, аналізувати та зберігати зміст особистих повідомлень у WhatsApp, незважаючи на публічні заяви про наскрізне шифрування¹⁰².

⁹⁷<https://imi.org.ua/news/zhurnalist-andriyuk-vykorystav-foto-zagybloyi-vijskovoyi-sati-dlya-zboru-koshtiv-bez-zgody-yivi-blyzkyh>

⁹⁸<https://imi.org.ua/news/zhurnalist-z-poltavy-kupyv-esim-yaka-bula-pryvyazana-do-telegram-akauntu-zhytelky-donetska>

⁹⁹<https://imi.org.ua/news/korystuvachiv-gmail-zaklykayut-vymknuty-rozumni-funktsiyi-lysty-mogly-vykorystovuvaty-dlya-navchannya-shi>

¹⁰⁰https://internetua.com/hakeri-zlamali-instagram-rozkryvshi-informaciya-17-5-mln-akauntiv#goog_rew_arded

¹⁰¹<https://susplne.media/1223464-u-vidkritomu-dostupi-opinilisa-paroli-48-mln-koristuvachiv-gmail-po-vsomu-svitu/>

¹⁰² <https://www.pravda.com.ua/news/2026/01/25/8017741/>

ПОГРОЗИ ТА ІНШІ РИЗИКИ РОЗКРИТТЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Погрози та ризики розкриття приватної інформації в цей моніторинговий період також були тісно пов'язані з інтимною сферою. Зокрема, повідомлялось про таке:

- чоловік незаконно вимагав грошові кошти у своєї колишньої дівчини, погрожуючи їй розповсюдженням її інтимних фотографії на спеціалізованих інтернет-ресурсах, що пропонують послуги інтимного характеру. За такі дії суд засудив його до чотирьох років ув'язнення¹⁰³. Схожа ситуація мала місце на Волині¹⁰⁴;
- російські спецслужби використовують для вербування сервіси онлайн-знайомств. Вони створюють фейкові жіночі акаунти, спілкуються з українськими чоловіками і виманюють їхні персональні дані та контакти. Згодом з користувачем сервісу зв'язується російський куратор, який видає себе за “співробітника Служби безпеки України” і звинувачує у співпраці з Росією. Приводом виступає спілкування з “фейковою” дівчиною, яка нібито “пов'язана з ворожими спецслужбами”. Щоб уникнути “відповідальності”, фігуранту пропонують співпрацювати¹⁰⁵.

ІІІ. МОНІТОРИНГ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

НЕПРАВДИВІ ЧУТКИ

В попередньому звіті ми звертали увагу на те, що притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173-1 КУпАП (поширювання неправдивих чуток, що можуть викликати паніку серед населення або порушення громадського порядку) використовується для боротьби із поширенням ймовірно недостовірних відомостей про особу¹⁰⁶, які можуть завдати шкоди її честі, гідності та діловій репутації. Що є неналежним способом правового захисту, який, у разі його поширення, може негативно впливати на стан свободи вираження в Україні.

¹⁰³<https://mega.if.ua/zhytel-frankivska-zasudzhenyj-do-chotyroh-rokiv-uvyaznennya-za-vymagannya-u-kolyshnoyi-divchyny-na-osnovi-intymnyh-znimkiv/>

¹⁰⁴<https://internetua.com/volinyanka-nadislala-molodiku-svoje-intimne-foto-a-toi-pocsav-yiyi-shantajuvati>

¹⁰⁵https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-zasterihaie-voroh-aktyvizuvav-sproby-verbuvannia-ukraintsiv-pid-chuzhym-praporom?fbclid=IwY2xjawP_3kBlEHRuA2FbQIxMABicmlkETFqWW1PMkN1U3ZscEISNG1yc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHq807gPxP92GJZvF0gNA59D-35rDxWxt3sT-vo-eYa_zfn_ElgoSc5cM1c11_aem_qkVGSom6nQ95Hzz5Tervdg

¹⁰⁶ Див. Аналітичний звіт ГО “Платформа прав людини” за вересень-листопад 2025 року, стор.18-19, <https://ppl.org.ua/wp-content/uploads/2026/03/analitychnyj-zvit-czyfrovi-prava.pdf>

Під час цього циклу моніторингу експерти ППЛ помітили, що зазначену статтю намагаються використовувати для протидії поширенню образливої лексики або “дезінформації”.

Зокрема, особу визнано винуватою у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ст.173-1 КУпАП та накладено на неї адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 170 грн. в дохід держави за те, що вона на своїй особистій сторінці у соціальній мережі “Facebook” виклала фото іншої особи та здійснила щодо неї допис образливого характеру, чим, на думку суду, поширила неправдиві чутки, які могли викликати порушення громадського порядку¹⁰⁷.

Іншим прикладом є постанова Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 2 грудня 2025 року у справі № 695/4348/25, з якої видно, що особа притягувалась до адміністративної відповідальності через те, що після її допису, “який містить негативну інформацію щодо діяльності працівників поліції, мешканці громади висловлювали масову недовіру до правоохоронців та обговорювали цей допис як достовірний факт”. Втім, у цій справі суд закрити провадження у справі, зробивши висновок про те, що зазначені в протоколі про адміністративне правопорушення обставини не знайшли свого підтвердження і закрити провадження у справі у зв'язку з відсутністю події і складу адміністративного правопорушення¹⁰⁸.

ПОШИРЕННЯ В ІНТЕРНЕТІ НЕНОРМАТИВНОЇ ОБРАЗЛИВОЇ ЛЕКСИКИ

Публічне поширення коментарів, зокрема, у соціальній мережі “Facebook”, що містять “нецензурні” висловлювання, як правило, кваліфікуються за статтею 173 КУпАП - дрібне хуліганство, тобто вчинення дій, що порушують громадський порядок та спокій.

В моніторинговий період за вчинення таких дій в одній із справ до особи застосовано покарання нижче нижчої межі - усне зауваження, у зв'язку з визнанням діяння малозначним¹⁰⁹, в іншій - застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу у розмірі 3 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 51 (п'ятдесят одну) гривню¹¹⁰. Інші аналогічні справи закрито у зв'язку з відсутністю в діях особи складу адміністративного правопорушення (застосовано презумпцію невинуватості)¹¹¹.

КІБЕРБУЛІНГ (ОНЛАЙН ЦЬКУВАННЯ)

Стаття 173-4 КУпАП встановлює відповідальність за булінг (цькування) учасника освітнього процесу. У разі, коли він вчиняється малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, до

¹⁰⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134342176>

¹⁰⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132271854#>

¹⁰⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133179965>

¹¹⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134025884>

¹¹¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133213305>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133927603>

адміністративної відповідальності за частиною 3 цієї статті притягуються їхні батьки.

Моніторинг показав, що батьків притягували до відповідальності за булінг, вчинений їхніми дітьми з використанням цифрових технологій, зокрема, у таких випадках:

- неповнолітній учень 8-го класу Славутської гімназії систематично вчиняв булінг щодо малолітньої учениці 7-го класу цієї ж гімназії. Зокрема, він виманив її фотографію, яку скинув у спільний телеграм чат, а також перекинув на мобільні телефони своїх друзів та почав над нею насміхатися, обзивати непристойними і лайливими словами в присутності друзів та однокласників, чим здійснював психічне насильство, принижуючи її честь та гідність за допомогою засобів електронних комунікацій (мобільного телефону), внаслідок чого було завдано шкоду її психічному здоров'ю. На **матір** булера накладено стягнення у виді штрафу в розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 1700 гривень¹¹²;
- малолітня особа - учень однієї із шкіл, вчинив булінг (цькування) психологічного характеру щодо свого вчителя з алгебри та геометрії, що виявилось у систематичних та повторюваних словесних образах та приниженнях, оприлюдненнях у відкритому доступі образливих фотографій та відео вчителя в соціальній мережі "Тік-Ток". Такими діями малолітній заподіяв шкоду психологічному здоров'ю вчителя. До **матері** застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 50 (п'ятдесяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень¹¹³.

Крім того, за частиною 5 статті 173-4 КУпАП притягнуто до відповідальності за булінг **директора** ліцею, яка в установленій законодавством строк не повідомила уповноважений орган Національної поліції про факт булінгу у відношенні учениці 11 класу. Суть правопорушення полягала в тому, що в Телеграм каналі було створено групу, в якій кілька ліцеїсток публікували стікери з написами образливого змісту, створені на основі особистих та спеціально зроблених фото іншої учениці. Директора визнано винуватою у вчиненні зазначеного адміністративного правопорушення та накладено штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) грн. 00 коп.¹¹⁴

НЕВИКОНАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОBOB'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Найбільша судова практика формується за статтею 184 КУпАП, яка встановлює відповідальність за невиконання батьками або особами, що їх замінюють,

¹¹² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132600600>

¹¹³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134298026>

¹¹⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132960451>

обов'язків щодо виховання дітей. Предметом цього дослідження були справи, пов'язані із використанням дітьми цифрових технологій.

Найбільша кількість таких проваджень стосувалась притягнення батьків до відповідальності за частиною 1 статті 184 КУпАП (ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей).

Виявлено також низку справ, розглянутих за частиною 3 статті 184 КупАП, яка встановлює відповідальність за вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено КУпАП, крім вищезгаданого булінгу. В такому випадку замість дітей відповідальність покладається на батьків або осіб, які їх замінюють.

Моніторинг показав, що одного з батьків притягували до адміністративної відповідальності за неналежне виконання батьківських обов'язків у зв'язку з вчиненням їхньою дитиною таких дій:

- відеозйомка однокласників та оприлюднення цього відео із субтитрами з використанням непристойної лексики та російської музики на власній сторінці в ТікТок, яка перебуває в загальному доступі громадян. Суд зазначив, що такі дії підривають національно-патріотичний дух громадян та учасників освітнього середовища, що стало результатом неналежного виконання батьківських обов'язків матір'ю цієї дитини. До останньої застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹¹⁵;
- оприлюднення на особистій загальнодоступній сторінці в соціальній мережі "Instagram" відеоматеріалів з використанням російського контенту та нецензурної лексики, що підриває національно-патріотичний дух громадян та учасників освітнього процесу, є неповагою до державної мови України. Суд зробив висновок, що це стало результатом неналежного виконання батьківських обов'язків матір'ю дитини, до якої застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹¹⁶;
- демонстрація однокласникам на мобільному телефоні фото однокласниці без одягу, згенероване за допомогою ШІ в смартфоні, чим було принижено гідність останньої і завдано їй моральних страждань. До матері правопорушниці застосовано адміністративне стягнення у виді усного зауваження¹¹⁷;
- поширення фотографії оголеного однокласника, який навчається на умовах інклюзії, яку він і зробив і надіслав однокласниці, не усвідомлюючи можливих наслідків таких дій. Оскільки мати дитини не забезпечила належного контролю за її поведінкою та спілкуванням в мережі інтернет, що призвело до протиправних дій, які можуть завдати

¹¹⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133724024>

¹¹⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134317151>

¹¹⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132670718#>

шкоди іншій дитині, до неї застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹¹⁸;

- поширення образливих відомостей щодо іншої дитини у месенджері “Телеграм”. Зокрема, щодо останньої застосовано “нецензурну лайку”, названо особою нетрадиційної орієнтації, що принизило честь і гідність цієї дитини. На матір правопорушника накладено штраф в розмірі 850 (вісімсот п’ятдесят) гривень¹¹⁹;
- використання фото однокласниці, завантажене із загальнодоступних джерел, “оголення” її тіла за допомогою ШІ-обробки та надсилання обробленого фото однокласнику, який у приміщенні ліцею показував його іншим учням. Цими діями було принижено гідність зазначеної учениці та завдано їй моральних страждань. Батька правопорушника звільнено від адміністративної відповідальності, обмежившись усним зауваженням¹²⁰;
- пересилання однокласнику в соціальній мережі “Телеграм” відео інтимного характеру. До матері правопорушника застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹²¹;
- демонстрування за спиною вчителя під час уроку біології принизливих жестів, які однокласниця зняла на мобільний телефон, після чого вказаний відеозапис був поширений у соціальній мережі “TikTok”. До матері правопорушниці застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹²²;
- надіслання в групу однокласників в додатку Телеграм стікерів з фотографіями класного керівника з нецензурними словами. На матір правопорушника накладено штраф в розмірі 850 (вісімсот п’ятдесят) гривень¹²³;
- “нецензурна” лайка під час прямого ефіру при публічному спілкуванні у відкритій соціальній мережі “TikTok”. Серед іншого, дитина умисно ображала та висловлювалась нецензурними словами на адресу іншої неповнолітньої дитини, чим порушила громадський порядок і спокій громадян. Матір звільнено від адміністративної відповідальності у зв’язку з малозначністю вчиненого правопорушення. Суд обмежився усним зауваженням¹²⁴;
- оприлюднення фотографії однокласника, на якій також зображено вчительку, в “непристойних групах”. За це матір правопорушника оштрафовано на 850 гривень¹²⁵;

¹¹⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132306109>

¹¹⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132723733>

¹²⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132830108>

¹²¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133434850>

¹²² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132788098>

¹²³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133408606>

¹²⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133201401>

¹²⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133862578>

- обробка фотографії працівника поліції за допомогою додатку “ТікТок”, внаслідок якої останньому накладено маску, що спотворює обличчя, та пересилання такого фото іншому однокласнику через соціальну мережу “Телеграм”. Суд визнав, що такі дії мають ознаки аморальної поведінки, що суперечать нормам етичного спілкування та порушують вимоги правил поведінки здобувачів освіти. До матері правопорушника застосовано адміністративне стягнення у виді попередження¹²⁶;
- вчинення у школі дрібного хуліганства, яке інша дитина зняла на відео та виклала у мережі ТікТок. На батька накладено покарання у виді штрафу в розмірі 850 гривень 00 копійок¹²⁷;
- проведення відеозйомки побиття іншої особи та оприлюднення цього відео у соціальній мережі. Такі дії судом кваліфіковано як хуліганські, але у зв’язку з недосягненням віку притягнення до відповідальності, адміністративне стягнення накладено на матір правопорушника, до якої застосовано штраф в розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 1700 гривень 00 копійок¹²⁸. У іншій справі за схожих обставин суд застосував до матері малолітнього правопорушника покарання у виді попередження¹²⁹;
- знущання над тілом мертвої собаки, виражені у стрибках по тілу тварини, що фіксувалося на мобільний телефон, було оприлюднено в соціальній мережі Інтернет та стало доступним для невизначеного кола осіб. Суд зробив висновок, що такими діями порушено загальноприйняті норми моралі та громадський порядок, що має ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173 КУпАП. Через те, що дитина не досягла віку, з якого настає адміністративна відповідальність, до відповідальності притягнуто її матір, на яку накладено штраф у розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 1700 (одна тисяча сімсот) гривень^{130 131};
- оприлюднення в мережі інтернет у соціальній мережі “Facebook” фото, в якому незаконно використано найменування та ознаки належності до Національної поліції України, чим порушено вимоги частини 1 статті 186-8

¹²⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132301117>

¹²⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132225730>

¹²⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133848472>

¹²⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132870799>

¹³⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134043529>

¹³¹ У іншій справі № 176/428/26 за аналогічних обставин провадження у справі про притягнення неповнолітньої дитини до адміністративної відповідальності за ст.173 КУпАП закрито у зв’язку з передачею матеріалів справи прокурору. Таке рішення мотивовано тим, що поширення відео наружи над твариною розцінюється як розповсюдження продукції, що пропагує жорстокість, а тому дії неповнолітнього містять ознаки злочину, передбаченого частиною 4 ст. 299 ККУ і не можуть кваліфікуватися як адміністративне правопорушення (ст. 173 КУпАП).

КУпАП¹³². До матері застосовано стягнення у виді адміністративного штрафу в сумі 1700,00 (одна тисяча сімсот) гривень¹³³;

- приниження честі та гідності однокласниці під час листування у соціальній мережі Telegram внаслідок використання російської ненормативної лексики. Суд зробив висновок, що такі дії суперечать нормам поведінки та моральним правилам спілкування, що стало результатом неналежного виконання батьківських обов'язків. До батька застосовано адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень 00 копійок¹³⁴;
- створення неповнолітнім в телеграм-каналі знайомств публікації із використанням фото іншої неповнолітньої особи та з образливим підписом, а також подальше її розповсюдження в загальному чаті класу. Такими діями публічно принижено та здійснено психологічний тиск на однокласника. Провадження щодо батька правопорушника закрито у зв'язку з закінченням на момент розгляду справи строків притягнення до адміністративної відповідальності¹³⁵.

Таким чином, аналіз наведеної судової практики показує, що до адміністративної відповідальності за невиконання батьківських обов'язків щодо виховання дітей, у зв'язку з вчиненням останніми правопорушень в інтернеті, притягують переважно матерів і лише зрідка - батьків. Як покарання суд обирає в більшості випадків штраф або попередження, хоча у деяких справах застосовувалось також усне зауваження.

Водночас, виявлено й судові рішення. В них суди інакше оцінювали факт (не)виконання батьками своїх обов'язків по вихованню дітей у випадках поширення останніми в інтернеті матеріалів з образливими висловлюваннями на адресу інших підлітків.

Наприклад, Рівненський міський суд Рівненської області у постанові від 19 грудня 2025 року у справі № 569/27458/25 не погодився із тим, що матір дитини ухилялася від виконання батьківських обов'язків коли її неповнолітній син розмістив без дозволу фото учня 7-Г класу з образливим змістом та нецензурними словами в соціальній мережі Телеграм в групі "Зеркало Ровно", чим публічно принизив останнього. Суд зазначив, що цей факт сам по собі не утворює об'єктивної сторони зазначеного правопорушення.

У цій справі суд звернув увагу на недоліки протоколу про адміністративне правопорушення, зазначивши, що у його фабулі наведено загальний зміст правопорушення з посиланням на норму Закону без опису конкретних обставин

¹³² Пункт 1 статті 186-8 КУпАП передбачає відповідальність за носіння військової форми одягу із знаками розрізнення військовослужбовців Збройних Сил України або інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, особами, які не мають на це права

¹³³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134070213>

¹³⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134090211>

¹³⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133063432>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134003452#>

його вчинення, що є недопустимим, так як порушує право особи на захист та позбавляє суддю можливості оцінити такі дії на наявність складу адміністративного правопорушення. Виходячи з конституційного принципу, відповідно до якого обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях; усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь суд закрит провадження у справі за відсутністю складу і події адміністративного правопорушення¹³⁶.

В іншій справі, де до адміністративної відповідальності притягувався батько неповнолітнього за те, що останній виклав в соціальну мережу “Телеграм” фото однокласника та підписав “бабій Жовтих Вод”, яке потім видалив, пояснивши свої дії бажанням пожартувати, Жовтоводський міський суд Дніпропетровської області провадження закрит у зв’язку з відсутністю в діях батька події і складу адміністративного правопорушення. Причиною такого рішення стало те, що обставини, зазначені в протоколі про адміністративне правопорушення, не були підтвержені жодними належним та допустимими доказами.

ІНШІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Здійснення незаконного доступу до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, незаконне виготовлення чи розповсюдження копій баз даних інформаційних (автоматизованих) систем

Суд встановив, що військовослужбовець у жовтні 2025 року під час перебування на позиції вогневої групи (у визначеному районі) здійснив відео фіксацію та протягом 18 хвилин транслявав повітряну обстановку зі службового планшету “Віраж-Планшет” через власний акаунт в соціальній мережі TikTok за допомогою свого мобільного телефону. На той час трансляцію спостерігало від 60 до 70 користувачів. Його дії кваліфіковано як безоплатне незаконне розповсюдження інформації, яка зберігається в інформаційних (автоматизованих) системах у електронній формі (частина 5 статті 212-6 КУпАП) і призначено покарання у виді штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 340 (триста сорок) гривень з конфіскацією незаконно розповсюджених копій баз даних¹³⁷.

Незаконне поширення інформації службового характеру у сфері оборони

Військовослужбовця притягнуто до адміністративної відповідальності за те, що він у ході виконання своїх функціональних обов’язків, незаконно відпрацьовував, копіював, зберігав та пересилав (у месенджерах) на некатегорованому особистому телефоні iPhone 11 актуальні документи, що містять службову інформацію у сфері оборони країни, а саме: таблиця вогню; відомості про створення вогневих засобів для створення розвідувально-вогневих комплексів 1 БрОП НГУ; звіти по обстановці, скріншоти, витяги, з бази

¹³⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132784183>

¹³⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132521559>

даних (програми) МО України “Дельта” із позначками місця розташування особового складу; карту зони дії перешкод РЕБ на висоті 150 метрів у частотному діапазоні L-I GPS та місця ймовірного розташування засобів РЕБ та ППО рф в зоні ТОТ; списки вражених об’єктів зс рф, тощо. Відповідні документи пересилались через месенджери “Signal”, “What`sUp”, “Telegram”.

Військовослужбовця визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 212-5 КУпАП та накладено на нього адміністративне стягнення у виді штрафу у розмірі сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян¹³⁸.

Незаконне використання найменування та ознак належності до Національної поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України

Чоловіка притягнуто до відповідальності за те, що одягнувшись у форму з атрибутикою працівника Національної поліції України, незаконно використовуючи найменування та ознаки належності до Національної поліції України, розпивав спиртні напої, що було зафіксовано на відео, яке згодом він опублікував в соціальній мережі “Tiktok”. Суд визнав його винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 184-3 КУпАП, але через малозначність діяння звільнив його від адміністративної відповідальності, обмежившись усним зауваженням.

ЦИВІЛЬНІ СПРАВИ

ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ, ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ

Важливу правову позицію викладено у постанові Верховного Суду від 19 листопада 2025 року у справі № 342/1208/20 про захист честі, гідності та ділової репутації. Вона стосується **відповідальності особи за недбале зберігання даних її облікового запису в соціальних мережах**.

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду звернув увагу на те, що відповідачка не заперечувала факт належності їй облікового запису у соціальній мережі “Facebook”, з якого поширено спірну інформацію - коментарі, які оспорювала позивачка. Але відповідачка поставила під сумнів їхнє авторство, стверджуючи, що не тримає дані цього запису у таємниці, не захищає їх, передаючи власні пристрої третім особам, і вводила ці дані на чужих пристроях, власники чи інші користувачі яких могли тими даними скористатися.

На це колегія суддів зауважила, що **суб`єкт права на обліковий запис повинен дбати про збереження його даних для входу у цей запис і не може**

¹³⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133329629>

наполягати на тому, що лише визнаного ним недбалого поводження з власними даними достатньо для того, щоб не відповідати за позовом¹³⁹.

Моніторинг крім того показав, що в деяких справах цієї категорії помітно покращився аналіз фактичних обставин справи. Наприклад, у своєму рішенні від 16 вересня 2025 року (оприлюднене у ЄДРСР 09.12.2025) у справі № 761/45625/24 Шевченківський районний суд м. Києва проаналізував не лише спірне висловлювання, але й усю статтю загалом, чітко визначив контекст, в якому поширювалась інформація, що стала предметом спору, визначив предмет суспільного інтересу, розмежував факти та оціночні судження, виклавши відповідні мотиви з цього питання, а також визначив роль кожного з учасників, причетних до створення і поширення спірної інформації (журналіста, як співавтора інтерв'ю та особи, яка надала йому інформацію, а також видавця) і відповідальність за поширення контенту¹⁴⁰.

Ця та інша схожа за предметом та підставами позову справа, розглянута за позовом одного й того ж позивача, але до іншого видавця¹⁴¹, цікава ще й тим, що позовні вимоги стосувались давніх публікацій, оприлюднених на веб-сайтах у 2015 та 2007 роках відповідно. Втім питання про застосування строків позовної давності судами тут практично не розглядалось. Відмова в позові була пов'язана з тим, що суд не знайшов матеріальних підстав для його задоволення у першій справі та вважав позов недоведеним - у другій.

Варто зауважити, що дедалі частіше зустрічаються справи про захист честі, гідності, ділової репутації, пов'язані із формою спірного висловлювання. Правовою підставою для таких позовів, як правило, є друге речення частини 2 статті 30 Закону України "Про інформацію", яке передбачає, що у випадку висловлення особою суб'єктивної думки в брутальній, принизливій чи непристойній формі, що принижує гідність, честь чи ділову репутацію, на таку особу може бути покладено обов'язок відшкодувати завдану моральну шкоду.

Зокрема, судами першої та апеляційної інстанції ухвалено рішення у справі № 757/40170/24-ц¹⁴², де розглянуто вимоги позивачки - відомої журналістки, про визнання інформації такою, що виражена у **принизливій формі**. Позивачка наполягала, що поширена про неї інформація: "І ця русня в Києві", є такою, що висловлена в принизливій формі, що принижує її честь, гідність та ділову репутацію.

Суди встановили, що позивачка з лютого 2016 року по жовтень 2022 року була заступницею головного редактора популярного інтернет-видання "Страна.ua", є медійноактивною особою; в мережі Інтернет є низка її інтерв'ю та висвітлення її публічних думок щодо певних суспільно важливих питань. Тому вона в силу своєї діяльності відіграє або може відігравати певну роль у суспільному житті.

¹³⁹ Постанова Верховного Суду від 19 листопада 2025 року у справі № 342/1208/20, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133087866>

¹⁴⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132414375>

¹⁴¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132906713>

¹⁴² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132575549>

Це дало підстави суду зробити висновок, що вона **є публічною особою**, оскільки її професійна діяльність, рівень медійної впізнаваності, прагнення відкритості до значної аудиторії та участь у суспільно важливих дискусіях **об`єктивно свідчать про її вплив на громадську думку та публічне життя**. Відповідно, межі її допустимої критики є значно ширшими, ніж у звичайної людини. Далі суд зазначив, що текстовий допис, в якому позивачку названо “руснею” містить різкий провокативний сенс і відображає особисте ставлення авторів, їх суб`єктивну оцінку інформації. Таке емоційне висловлювання стосується не особистих якостей позивачки, а критичної оцінки її публічної діяльності та медійної поведінки. Як публічна й медійно активна особа, позивачка має бути готовою до ширшої межі критики, навіть різкої чи неприємної за стилем, що відповідає стандартам свободи вираження поглядів у демократичному суспільстві.

З огляду на це, суд вирішив, що у цьому конкретному випадку відсутні підстави для висновку, що таку суб`єктивну думку було висловлено в брутальній, принизливій чи непристойній формі. В задоволенні позову було відмовлено і це рішення підтримав апеляційний суд. Наразі у справі відкрито касаційне провадження.

В іншій справі Ріпкинський районний суд Чернігівської області своїм рішенням від 01 грудня 2025 року у справі № 743/534/24 частково задовольнив позов про захист честі, гідності та ділової репутації і стягнув на користь позивача 20 тисяч гривень відшкодування моральної шкоди. Суд визнав висловлювання “дурак”; “хитрожопий”; “не знає української мови”; “щелепа не так стоїть” оціночними судженнями. Водночас він наголосив, що будь-яке принизливе висловлювання, незалежно від форми та способу його поширення, неминуче впливає на психічний стан особи, викликаючи емоційні страждання, відчуття несправедливості чи соціального осуду, що, у свою чергу, створює підстави для стягнення моральної шкоди. При визначенні розміру відшкодування, він врахував цілу низку критеріїв, а саме: 1) відсутність в матеріалах справи документального підтвердження зовнішніх проявів моральних страждань позивача, що могло продемонструвати їх вплив на звичний спосіб життя та засвідчити глибину страждань (медичні висновки щодо погіршення стану фізичного та/або психічного здоров`я тощо); 2) образливі висловлювання мали місце у соціальній мережі без широкого медійного резонансу; 3) позивач здійснює підприємницьку діяльність у невеликому селищі, де його особа добре відома місцевим жителям та покупцям ринку; 4) здійснення підприємницької діяльності є основним джерелом доходу позивача.

З огляду на це, суд зробив висновок про необхідність призначення на користь позивача компенсації, якою, з одного боку, визнаватиметься сам факт порушення прав позивача, а з іншого, - здійснюватиметься матеріальний вплив на поведінку відповідача¹⁴³. Наразі у цій справі відкрито апеляційне провадження.

¹⁴³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132221320#>

Моніторинг дозволив виявити й такі рішення, у яких суд, відмовляючи у визнанні спірної інформації недостовірною, одночасно визнає її “образливою”, у зв’язку з чим стягує відшкодування моральної шкоди. Але при цьому, не конкретизуються і не зазначаються у рішенні ті висловлювання, які визнані “образливими”, не вказується, чи форма спільного висловлювання була брутальною, принизливою або непристойною¹⁴⁴.

Моніторинг також продемонстрував, що у справах про захист честі, гідності та ділової репутації продовжує активно використовуватись аргумент про **порушення презумпції невинуватості**. У деяких з них він відіграє факультативну роль - підсилює основний аргумент про поширення недостовірних фактів, які принижують честі, гідність та ділову репутацію позивача, та про відсутність відповідних доказів на підтвердження спірних висловлювань. Прикладом такого рішення є постанова Київського апеляційного суду у справі № 757/36251/24¹⁴⁵.

В інших - він використовується як основний аргумент, який має вирішальне значення. Наприклад, рішенням Оратівського районного суду Вінницької області від 30 грудня 2025 року у справі № 141/617/25 відповідачів зобов’язано спростувати інформацію про навмисне невиконання рішення суду про поновлення на роботі. Цю заяву визнано такою, що порушує презумпцію невинуватості з суто формальних міркувань - відсутності даних про внесення заяви про злочин до відповідних інформаційно-комунікативних систем прокуратури та поліції. При цьому, суд не досліджував, чи мав місце факт (не)виконання рішення суду про поновлення на роботі, а розмежування фактів і оціночних суджень здійснив на підставі висновку експерта-лінгвіста¹⁴⁶.

Аналогічна оцінка висловлювань, що містять ознаки складу кримінального правопорушення, а відтак, на думку суду, порушують презумпцію невинуватості, спостерігається й у рішенні Валківського районного суду Харківської області від 15 січня 2026 року у справі № 615/927/24¹⁴⁷, рішеннях Печерського районного суду м. Києва та Київського апеляційного суду м. Києва у справі 757/61534/21-ц¹⁴⁸, до якого однак є розбіжна окрема думка головуєчого у суді апеляційної інстанції судді Сушко Л.П.¹⁴⁹

На те, що факти та оціночні судження необхідно ретельно розмежовувати у справах, де спірні висловлювання можуть потенційно інформувати про порушення норм КК України, вказує Верховний Суд у постанові від 14 січня 2026 року у справі № 183/9440/23. Він, зокрема, зазначив, що **при вирішенні питання про порушення права на презумпцію невинуватості слід брати до уваги не лише зміст конкретних висловлювань, а й контекст, в якому вони були зроблені**. У цій справі Судом зроблено висновок, що поширена

¹⁴⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134126438>

¹⁴⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132811924>

¹⁴⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133187619#>

¹⁴⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133528936#>

¹⁴⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133405258>

¹⁴⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133405261>

відповідачем інформація хоч і могла непокоїти позивачку, а форма її викладу могла бути розцінена як дошкульна та провокативна, однак поширені відповідачем висловлювання не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема щодо організації чи участі позивачки у незаконному “референдумі”. Це виключає можливість визнання їх недостовірними. Колегія суддів погодилась з висновками апеляційного суду, оскільки по своїй суті оспорювана інформація була визнана власною критичною оцінкою (інтерпретацією) відповідачем діяльності позивачки, яка у 2014 році була директором загальноосвітньої школи № 6 м. Сєверодонецька, та подій того часу щодо проведення незаконних “референдумів”¹⁵⁰.

В іншій справі за позовом до ГО “Центр протидії корупції” № 757/32444/24-ц Верховний Суд встановив, що суди нижчих інстанцій, задовольняючи позовні вимоги, виходили з того, що поширена на YouTube-каналі ГО “ЦПК” інформація відносно позивача викладена у формі фактичного твердження, а не оціночного судження, і свідчить про вчинення позивачем кримінального правопорушення щодо розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування, відповідальність за що передбачена статтею 387 КК України. Втім, з такою правовою позицією він не погодився.

Колегія суддів Верховного Суду насамперед зауважила, що відповідно до частини 2 статті 102 ЦПК України предметом висновку експерта **не можуть бути питання права**. Проте, предметом висновку експерта за результатами проведення судової лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи КНДІСЕ від 26 серпня 2024 року № 8220/24-36 було питання щодо **фактичного твердження чи оціночного судження** у висловлюваннях відповідача, якому **саме суди мали б надати власну правову оцінку**.

Крім того, Верховний Суд зазначив, що суди попередніх інстанцій **не врахували контексту подій, які зумовили поширення оспорюваної інформації**, зокрема посилання на журналістські розслідування, попереднє звернення ГО “ЦПК” до НАБУ про проведення службової перевірки на наявність або відсутність ознак дисциплінарного проступку за ознаками порушення принципів етичної поведінки у діях ряду працівників, у тому числі і позивача. З огляду на це, Суд визнав, що оспорювана інформація містить власну суб'єктивну думку, критику та оцінку, надану її автором в межах широкого суспільного обговорення питань, пов'язаних з діями позивача як публічної особи, який, до того ж, не заперечував правдивість певних фактів (щодо проходження поліграфологічного дослідження).

У цій справі колегія суддів також визнала, що оспорювані висловлювання не містять фактичних відомостей, тверджень чи звинувачень позивача у вчиненні конкретних кримінальних правопорушень, що вони за своїм змістом і з огляду на характер використання мовностилістичних засобів (“найважливішу

¹⁵⁰ Постанова Верховного Суду від 14 січня 2026 року у справі № 183/9440/23, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133348582>

антикорупційну справу”, “зливав”, “доведено журналістами”, “відмазуючись”, “пройшов поліграф у псевдоексперта”, “ідіотичної спроби обманути”) тільки відображають суб’єктивну оцінку (припущення) іншої особи щодо певних подій¹⁵¹.

Аналогічні підходи можна знайти й у рішеннях судів нижчих інстанцій, зокрема, у рішенні Шевченківського районного суду м. Києва від 31 грудня 2025 року у справі № 761/25372/25. Тут перед судом поставало питання про те, чи внесення інформації про позивача до Реєстру зрадників можна вважати порушенням презумпції невинуватості, чи це базується на власній оцінці відповідачів, відмінній від правової кваліфікації за статтею 111 КК України (державна зрада). Суд першої інстанції зробив висновок, що у цій справі це було оціночне судження, яке не підлягає спростуванню¹⁵².

Окремої уваги заслуговують спори, де висуваються вимоги про спростування публічно оголошеної інформації, що тісно пов’язана із розслідуванням кримінальної справи. Наприклад, у справі № 757/23759/19-ц про спростування недостовірної інформації, поширеної під час брифінгу тодішніми Генеральним прокурором України та Головою СБУ щодо спецоперації зі звільнення викраденої особи, суд відхилив аргумент позивача про те, що під час брифінгу його звинуватили у вчиненні злочину, порушивши тим самим презумпцію невинуватості. У своїй постанові від 23 грудня 2025 року суд зауважив, що в інформації, поширеній відповідачами, про винуватість позивача у вчиненні злочину не зазначалося й не стверджувалося. Вказана інформація носила узагальнюючий характер з приводу даних, отриманих під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, а викладені Генеральним прокурором та Головою СБУ факти не є такими, що дискредитують позивача. Крім того, під час брифінгу не оприлюднювалася інформація, яка б давала можливість ідентифікувати позивача, як особу, яка має відношення до подій, яким було присвячено брифінг, зокрема не називалося його прізвище та не демонструвалося його обличчя.

З огляду на це, судом зроблено висновок, що позивач фактично безпідставно намагається визнати недостовірними та спростувати фактичні дані і обставини, які встановлено і здобуто у ході досудового розслідування кримінального провадження. Втім, у порядку цивільного чи господарського судочинства не можуть розглядатися позови про спростування інформації, яка міститься, зокрема, у вироках та інших судових рішеннях, а також у постановках органів досудового слідства, висновках судових експертиз, рішеннях органів влади, місцевого самоврядування та інших відповідних органів, атестаційних комісій, рішеннях про накладення на особу дисциплінарного стягнення, для яких законом встановлено інший порядок оскарження. З огляду на це суд

¹⁵¹ Постанова Верховного Суду від 22 січня 2026 року у справі № 757/32444/24-ц, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133650040>

¹⁵² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133059154>

апеляційної інстанції залишив без змін рішення суду першої інстанції про відмову в позові¹⁵³.

Неможливість ідентифікації позивача стала підставою для відмови в позові й у іншій справі № 761/425/21¹⁵⁴. Схожу правову позицію можна знайти й у справі № 757/8091/22-ц¹⁵⁵.

ПРАВО НА ВИКОРИСТАННЯ ІМЕНІ

Моніторинг показує, що практика пред'явлення позовів про захист немайнового права особи на використання її імені в контексті кримінальних проваджень набуває все більшої популярності. Вочевидь цьому сприяє те, що суди у цій категорії справ визнали згадане право абсолютним. Це значно збільшило шанси відповідних позивачів на успіх порівняно зі справами про захист честі, гідності ділової репутації.

Під час цього циклу моніторингу експерти ППЛ спостерігали, як висновки, викладені у постанові Верховного Суду від 10 вересня 2025 року у справі № 757/19417/23¹⁵⁶ впливають на подальшу судову практику. Зокрема, на рішення судів нижчих інстанцій, які мали відмінну правову позицію і ухвалювали інші рішення.

Зокрема, постановою Київського апеляційного суду від 17 грудня 2025 року у справі № 752/12190/24¹⁵⁷ скасовано рішення Голосіївського районного суду м. Києва від 09 липня 2025 року та ухвалено нове рішення про часткове задоволення позовних вимог про захист немайнових прав на використання імені та недоторканності ділової репутації.

Колегія суддів, зокрема, зазначила, що наявність суспільного інтересу, на їх думку, не виключає необхідності дотримання положення частини четвертої статті 296 ЦК України, адже цивільним законодавством встановлено заборону не на поширення інформації про кримінальні провадження, яка може бути предметом суспільного інтересу, а саме, на використання імені підозрюваної особи до набрання законної сили обвинувальним вироком суду стосовно неї при поширенні цієї інформації. Зазначена норма закону **не робить винятків** та не дозволяє використання імені особи, підозрюваної чи обвинуваченої в кримінальному провадженні, навіть якщо така інформація раніше була поширена іншими особами. Більше того, частиною сьомою статті 296 ЦК України передбачено можливість використання початкової літери прізвища фізичної особи у засобах масової інформації, літературних творах, і це не є порушенням її права, а, відтак, посилення суду першої інстанції на ст. 29 Закону України “Про публічну інформацію” є помилковими.

¹⁵³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133537823>

¹⁵⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133348524>

¹⁵⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134409114>

¹⁵⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130158258>

¹⁵⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132811841>

Крім того, 26 лютого 2026 року Київський апеляційний суд скасував рішення Шевченківського районного суду м. Києва від від 23 жовтня 2025 року у справі № 761/45437/23 за позовом до Служби безпеки України і повністю задовольнив вимоги про визнання інформації такою, що порушує немайнове право, та її видалення¹⁵⁸. В його обґрунтування суд, зокрема, зауважив, що суд першої інстанції помилково надав пріоритет загальним положенням Закону України “Про інформацію” щодо “суспільного інтересу”, всупереч **імперативній забороні, встановленій спеціальною нормою цивільного закону**. Частина четверта статті 296 ЦК України, на його думку, містить пряму заборону на обнародування імені підозрюваного до набрання законної сили вироком суду. Він також підкреслив, що Верховний Суд неодноразово наголошував, що суспільний інтерес задовольняється інформуванням про сам факт провадження та суть підозри, проте не дає права державному органу розкривати ім'я особи до встановлення її вини судом.

Обидві зазначені постанови посиляються на аналогічний підхід до захисту порушеного немайнового права особи, застосований Верховним Судом у постановках від 15 листопада 2023 року у справі № 757/30830/18-ц та від 10 вересня 2025 року у справі 757/19417/23.

Таким чином, судова практика впевнено йде шляхом обмеження оприлюднення імені особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення до набрання обвинувальним вироком суду законної сили. Зазначене право визнається абсолютним, а відповідно, таким, що має безумовний пріоритет над правом на свободу вираження. Втім, як вже зазначалось, це порушує фундаментальний європейський стандарт, якого дотримується Європейський Суд з прав людини, відповідно до якого право на захист приватності та право на свободу слова є рівноправними, не перебувають у ієрархічній залежності, а тому повинні збалансовуватись.

Подальший розвиток судової практики у цьому напрямку чинитиме значний тиск на свободу слова в Україні.

Зокрема, створюються серйозні бар'єри для висвітлення ролі конкретних фігурантів кримінальних проваджень у вчиненні ймовірних кримінальних правопорушень, незважаючи на суспільний інтерес до згаданих персон. Наведені судові рішення демонструють, що суди в принципі виключають можливість існування суспільного інтересу до конкретної особи у зв'язку із висуненням їй підозри чи обвинувачення допоки не набере законної сили обвинувальний вирок суду. Такий підхід сам по собі створює перешкоди у висвітленні зазначеної інформації і відкидає необхідність побудови балансу із правом на свободу вираження.

Крім того, така правова позиція підриває принцип гласності судового процесу, оскільки його неможливо забезпечити без інформації про осіб, яких притягнуто до суду у зв'язку з обвинуваченням у вчиненні злочину.

¹⁵⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/>

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

18 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду ухвалив постанову у справі № 910/14711/24, де, зокрема, розглянув питання юридичної оцінки **ролі гіперпосилання** у поширенні інформації. Він зауважив, що суди першої та апеляційної інстанцій безпідставно не врахували рішення ЄСПЛ у справі "[Magyar Jeti Zrt v. Hungary](#)".

Верховний Суд нагадав основні положення цього рішення. Зокрема, він звернув увагу, що питання про те, чи може розміщення гіперпосилання прирівнюватися до поширення дифамаційних заяв, *вимагало від судів проведення індивідуальної оцінки в кожному випадку*. Притягнення особи, яка створила лінк, до відповідальності можливе *лише за наявності важливих і достатніх підстав*. Він також навів визначені ЄСПЛ складові тесту, які повинні братись до уваги під час аналізу обставин справи і вирішення питання щодо відповідальності компанії-заявника, як видавця гіперпосилання, а саме: (i) чи схвалила компанія заявник контент, який оскаржується; (ii) чи розміщувала вона повторно контент, який оскаржується (без його схвалення); (iii) чи вона просто розмістила гіперпосилання на контент, який оскаржується (без його схвалення чи повторення); (iv) чи знала вона або обґрунтовано могла знати, що контент, який оскаржується, був дифамаційним чи в інший спосіб порушував закон; (v) чи діяла компанія-заявник добросовісно, чи дотримувалася журналістської етики та чи проводила комплексну перевірку, якої слід очікувати у сфері відповідальності журналістики?

Верховний Суд зазначив, що суд апеляційної інстанції не надав жодної оцінки наведеним аспектам і не проаналізував належним чином обставини поширення спірної інформації, а саме розміщення відповідачем на своєму вебсайті лише короткого викладу змісту спірної публікації, авторкою якої була інша особа.

З огляду на це ухвалені у цій справі судові рішення було скасовано, а справу направлено на новий розгляд до суду першої інстанції¹⁵⁹.

¹⁵⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134196890>